Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

47 йил-чиқиши
№ 99 (13.055).
29 АПРЕЛЬ 1965 йил
ПАЙШАНБА
Баҳоси 2 тийин.

Ўзбекистон саноати тўрт ойлик планни бажарди

Ўзбекистон ССР саноатининг ходимлари халқаро байрам — 1 Май шарафига социалистик мусобақани авж олдириб, ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш тўрт ойлик планини муддатидан олдин бажардилар. (ЎзТАГ).

БАҲОР БАЙРАМИ ШАРАФИГА

1966 ЙИЛ ҲИСОБИГА

ТЕРМИЗ, («Совет Ўзбекистони» мухбири). Шаҳардаги кемалар ремонти пункти коллективи Термиз портида биринчи бўлиб келажак разведкачилари ҳаракатига қўшилган эди. Тўрт бригада беш йил аввал шу шарафли номга муяссар бўлиб, ҳозир ҳар жиҳатдан намуна кўрсатиб келмоқда.

Коммунистчасига яшаш ва ишлаш ҳаракатида Н. Эшниёзов бошлиқ дурадгорлар бригадаси, слесарь Э. Боговский, токарь П. Чумаченко сингари ўртоқлар алоҳида ибрат кўрсатишмоқда. Улар шу кеча-кундузда 1966 йил ҳисобига меҳнат қилишмоқда.

А. ХАЛИЛОВ.

БЎРДОҚИЧИЛИК БАЗАСИДА

Ленинград районидаги Карл Маркс номли колхознинг Найман участкасида колхозлараро бўрдоқичилик базаси ташкил этилди. База коллективи КПСС Марказий Комитети март Пленуми қарорларига жавобан бу йил камида 2100 бош қорамолни боқиб семиртириш мажбуриятини олган. Бунга эришиш учун моллар тўйимли озуқа билан рацион асосида боқиляпти. Мўл-кўл ем-хашак етиштириб, озуқа базасини мустаҳкамлаш мақсадида 50 гектар ерга маккажўхори ва 50 гектар ерга оқжўхори экилди.

А. ҲАКИМОВ.

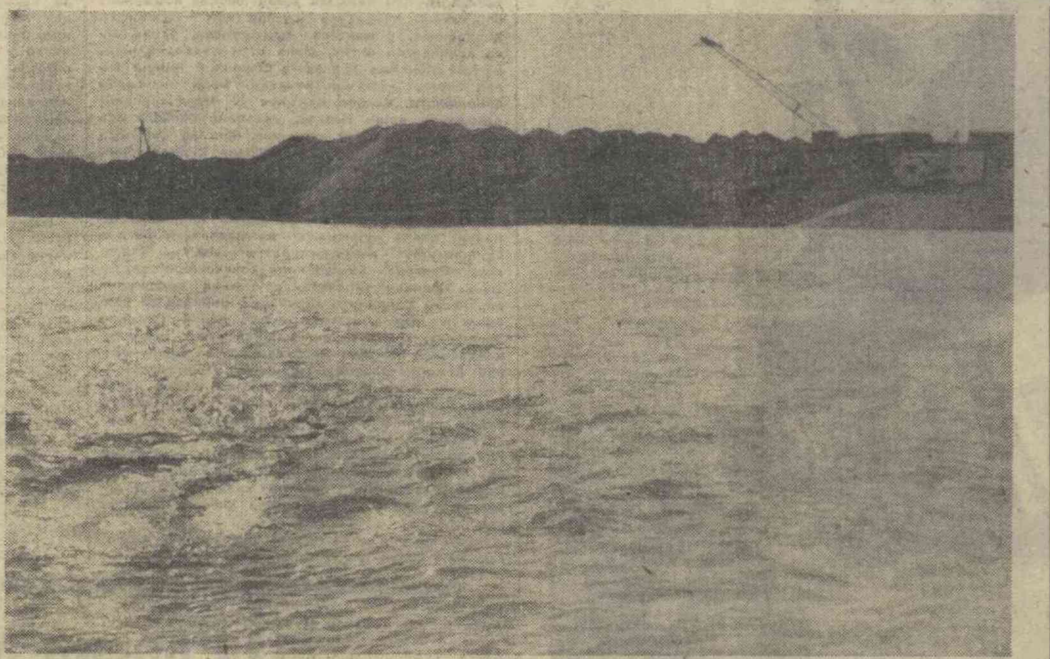

ЖАНУБИЙ Сурхон сув омборини бунёд этаётганлар тўғонга охирги минг кубометр тупроқларни ётқизишмоқда. Сув омборига бу йил 500 миллион кубометр об-ҳаёт тўплаш учун кураш ҳар қачонгидан ҳам кучайтириб юборилди. Суратда: Жанубий Сурхон сув омбори қурилишида.

М. Юсупов фотоси, (ЎзТАГ фотохроникаси).

АҲД

«Аҳди борнинг-бахти бор» дейдилар. Когон шаҳридаги пахта тозалаш заводи коллективи 1 Май шарафига оширилган мажбурият олган эди. Ишчилар инженер-техник ходимлар аҳдларига яраша баракали меҳнат қилдилар. Тўрт ойлик план муддатидан илгари бажарилди. Планга қўшимча равишда 350 тонна тола ишлаб чиқарилди.

— Коллективимиз олинган социалистик мажбуриятларни ҳамма вақт ортиғи билан бажармоқда, — деди бригада бошлиғи Вали Собиров. — Корхонамиз меҳнаткашларининг янги аҳд-паймонларига биз ҳам муносиб ҳисса қўшамиз. Байрамгача 4,5 ойлик топшириқни бажаришга бел боғладик.

Бригада коллективи пахта тозаловчилар мусобақасининг олдинги сафларида бормоқда. Улар маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш билан бирга, юқори сифатли тола тайёрлашга ҳам муваффақ бўлаётирлар. Мўмин Ражабов, Владимир Климонов ўртоқлар бошлиқ бригадалар ҳам орқада қолишаётгани йўқ. Мусобақадош бригадалар шу кеча-кундузда май ойи ҳисобига маҳсулот тайёрлашмоқда.

Б. ҚУТЛИЕВ.

Сўнгги соатда

Амударёнинг қуйи қисмида мамлакатда энг йирик Жанубий Хоразм (Туямўйин) республикалараро суғориш канали қурила бошланди. Ўн саккиз километр узунликдаги бу канал Хоразм ва унга қўшни бўлган Тошовуз областининг пахта далаларига секундига Амударёнинг қарийб беш юз кубометр сувини етказиб беришга мўлжалланган. Гидромеханизаторлар 2-2,5 йил ичида канал ўзанидан салкам ўн миллион кубометр тупроқ, жумладан уч миллион кубометрга яқин тош қазиб чиқаришлари керак. Темир-бетон регуляторлари билан жиҳозланган бу жуда катта суғориш канали Хоразм воҳасида ишлаб турган барча эски суғориш системаларининг ўрнини эгаллайди.

Бухоро областидаги энг йирик чорвачилик хўжалиги — «Ғиждувон» совхозида қўзилатиш кампанияси тамом бўлди. Совхоз чўпонлари Қизилқум даштларида юз минг бошдан кўпроқ қўй боқмоқдалар. Бу йил ҳар қачонгидан кўпроқ қўзи олинди — қўйлар сони қарийб саксон минг бошга кўпайди.

Илғор чорвадорлар Эглик Тангбоев, Шукур Кулбочев, Абу Бекмуродов ва бошқа моҳир чўпонларнинг отараларида ҳар юз совлиқдан 170-175 тадан қўзи олинди. Қўйларнинг ярмидан кўпроғи иккитадан қўзилади.

Сурхондарё областининг колхоз ва совхозлари етиштирган редискадан катта бир бўлаги самолётда Тошкентдан Свердловскка жўнатилди. Яқинда худди шундай кўклам неъмати Челябинск ва Красноярск меҳнаткашларига ҳам юборилган эди. Яқин кунларда янги карам жўнатила бошлайди. Республика жанубидаги хўжаликлар карам ҳосилини пешма-пеш йиғиштириб олмоқдалар.

Ўзбекистон матлубот кооперациясининг ходимлари Совет Иттифоқининг бошқа шаҳарларига ҳам барра сабзавот жўнатишга киришадилар. Бу йил меҳнаткашларга 46 минг тонна, яъни ўтган йилдагидан анча кўп сабзавот юборилиши керак.

МИРЗАЧЎЛДАГИ 1-«БОЕВУТ» СОВХОЗИ, ЕТТИСОЙ РАЙОНИДАГИ «III ИНТЕРНАЦИОНАЛ» КОЛХОЗИ ҚУРТ БОҚИШНИ ШАЙЛАНИБ КУТИБ ОЛДИЛАР. БУ ХЎЖАЛИКЛАРДА ҚУРТЛАРНИ МЕТАЛЛ СУКЧАКЛАРГА ЕПИБ, ҚУРТХОНАНИ ВАҚТ-ВАҚТИДА ШАМОЛЛАТИБ ТУРИБДИЛАР. КАТТА БИНОЛАРДА ҚУРТ БОҚИШГА ЎТГАН ХЎЖАЛИКЛАРНИНГ ҲАММАСИДА ТУТ БАРГИ ТЕЖАМ БИЛАН ИШЛАТИЛИБ, ИШЧИ КУЧИ УЧ-ТЎРТ БАРАВАР КАМАЙТИРИЛДИ. МИРЗАЧЎЛ ПИЛЛАЧИЛАРИ — БРИГАДА, ЗВЕНО БОШЛИҚЛАРИ, ЛАБОРАНТЛАР ВА ПИЛЛА СУШИЛКАЛАРИНИНГ УЧАСТКА АГРОНОМЛАРИ КЎКЛАМГИ ҚУРТ БОҚИШГА ҲОЗИРЛИК КЎРИШ ВАҚТИДА МАХСУС КУРСЛАРДА ЎҚИБ ЧИҚДИЛАР.

Америка ҳарбий-ҳаво кучларининг «Б-57» типидаги реактив бомбардимончи самолётлари кеча кечқурун Вьетнам Демократик Республикасининг тош йўлларини яна бомбардимон қилдилар.

ЮПИ агентлигининг мухбири Америка ҳарбий маъмурлари вакилининг баёнотига асосланиб, ҳужум вақтида фугас бомбалар ва ракеталар қўлланилганлигини хабар қилади. (ТАСС).

УЧ ХУШХАБАР

Қиличбой — Орна канали муддатидан илгари қуриб битказилди. Амударёдан секундига 125 кубометр сув оладиган бу канал Қорақалпоғистон Автоном республикасининг Амударё район хўжаликларида 15 минг гектардан ортиқ ерда суғориш ишларини яхшилашга имкон беради.

* * *

Чимбой районида шоликор хўжаликлар тобора кўпаяётганлиги муносабати билан уй-жой, маданий-маиший бинолар қурилиши кенг қулоч ёймоқда. Бу ерда йилига 25 миллион дона пишиқ ғишт етказиб берадиган янги завод фойдаланишга топширилди. Корхона коллективи шу йилнинг ўзида қишлоқ бинокорларига 15 миллионтадан кўпроқ ғишт етказиб бериш учун мусобақани кучайтириб юборди.

* * *

Амударёнинг ўнг қирғоғида жойлашган Чимбой, Кегайли, Тўрткўл район хўжаликларига йилнинг уч фаслида — баҳор, куз ва қишда ёқилғи етказиб бериш машаққат эди. Баъзан қишлоқ хўжалиги машиналари ёқилғи ўз вақтида етказиб берилмаганлигидан бекор туриб қоларди. Шунинг учун дарё остидан иккита улкан қувур ўтказилди. Уларнинг биридан бензин, иккинчисидан мазут ўтиб туради. Дарё остидан минг метр узунликда ўтказилган қўш қувур орқали ҳар кеча-кундузда дарёнинг бу бетидан нариги чеккасига бир неча юз тоннадан кўпроқ ёқилғи узлуксиз оқиб турибди.

Р. ЕШИМБЕТОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Мусобақа пешқадамлари

Ҳафталар бўйи тер тўкиб қилинган меҳнат ўз самарасини кўрсатди. Смена охирида электр таллар сони 400 тага етди. 10 минг сўмлик эҳтиёт қисмлар, 250 штанга тахт қилиб қўйилди. Бу, Тошкентдаги «Подъёмник» заводида давом этаётган социалистик мусобақада 6 ойдан буён пешқадамликни бермай келаётган 2-цех азаматларининг 1 Майга совғасидир.

А. Гелзин бошчилик қилаётган бу цехда ўз ишига меҳр қўйган ишчилар кўп. Металл йўнувчи Абдулҳақ Газизов билан Михаил Сураевлар етти йиллик планни 1964 йилнинг бошидаёқ бажариб қўйган эдилар. Рауф Ҳаметов 1965 йил июнь ойи ҳисобига ишламоқда. Цех коллективи ой охиригача планга қўшимча равишда яна қарийб 100 электр тал, 3 минг сўмлик эҳтиёт қисмлар тайёрлаш ҳаракатида.

А. БАРАТОВА.

МАРҲАБО, ҚАДРЛИ МЕҲМОНЛАР

28 апрелда Ўзбекистон пойтахти Совет ҳукуматининг таклифига биноан, расмий визит билан мамлакатимизда меҳмон бўлиб турган Афғонистон подшо ҳукуматининг бош министри доктор Муҳаммад Юсуфни самимият билан кутиб олди.

Тошкент аэропорти Афғонистон, Совет Иттифоқи ва Ўзбекистон ССР давлат байроқлари билан безатилган. Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Р. Қурбонов, республика Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари М. М. Мусахонов, Г. А. Габриельянц, И. В. Марцинюк, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари ва ташқи ишлар министри С. О. Азимов, республика министрлари, шаҳар жамоатчилигининг вакиллари ҳурматли меҳмонни кутиб олиш учун аэропортга келишди. Кутиб олувчилар орасида Тошкентда ўқиётган афғон ёшларининг вакиллари, журналистлар бор эди.

Қўшни дўст давлатнинг вакил-

ДОКТОР МУҲАММАД ЮСУФ ТОШКЕНТГА КЕЛДИ

ларини олиб келган самолёт аэропорт биноси яқинида тўхтайди. Республика раҳбарлари доктор Муҳаммад Юсуф ва унинг ҳамроҳлари билан дўстона қўл бериштиб кўришадилар. Болалар меҳмонларга гулдасталар тутишади.

Планлаштириш министри Абдулла Яфтолий, Афғонистоннинг Совет Иттифоқидаги элчиси Муҳаммад Ориф, ташқи ишлар министрлиги умумий сиёсий департаментининг бош директори Равон Фарҳодий, ҳарбий-ҳаво кучларининг полковниги Муҳаммад Акбар, Афғонистон телеграф агентлигининг директори Сабоҳиддин Кўшқоқий, ташқи ишлар министрлиги Шарқий Европа мамлакатлари ва СССР бўлимининг мудири Муҳаммад Акбар ва бошқа кишилар ҳурматли меҳмонга ҳамроҳ бўлиб келдилар.

СССР Ташқи ишлар министрлигининг бош секретари Б. Ф. Подцероб, СССРнинг Афғонистондаги элчиси С. Ф. Антонов, СССР Ташқи ишлар министрлиги бўлим мудирларининг ўринбосарлари М. М. Волков, В. В. Карягин доктор Муҳаммад Юсуфнинг Тошкентга қилган сафарида унга ҳамроҳ бўлиб келишди.

Фахрий қоровул бошлиғи рапорт беради, майдон узра Афғонистон, Совет Иттифоқи ва Ўзбекистон ССР давлат гимнларининг садолари янграйди. Доктор Муҳаммад Юсуф билан Р. Қурбонов жангчилар сафини айланиб ўтишади.

* * *

Афғонистон бош министри доктор Муҳаммад Юсуф ва унга ҳамроҳ бўлиб келган Афғонистон давлат арбоблари Тошкентга келишганларидан кейин кўп ўтмай Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ё. С. Насриддинова билан республика Министрлар Советининг Раиси Р. Қурбонов ҳузурига ташриф этишди.

Учрашув вақтида самимий, дўстона суҳбат бўлди.

* * *

Кечқурун Афғонистон бош министри доктор Муҳаммад Юсуф ва бошқа афғон меҳмонлар республика раҳбарлари ҳамда ҳурматли меҳмоннинг сафарида ҳамроҳ бўлиб келган совет давлат арбоблари билан биргаликда Алишер Навоий номли ўзбек опера ва балет театрида санъат усталарининг концертини томоша қилишди. Театр зали Афғонистон, Совет Иттифоқи ва Ўзбекистон ССР давлат байроқлари билан безатилган эди.

Залда ўтирган томошабинлар қўшни дўст давлатнинг вакилларини хушнудлик билан кутиб олишди. Афғонистон, Совет Иттифоқи ва Ўзбекистон ССР давлат гимнлари ижро қилинди. (ЎзТАГ).

Афғонистон элчиси ҳузурида қабул маросими

МОСКВА, 27 апрель. (ТАСС). Афғонистоннинг Совет Иттифоқидаги элчиси Муҳаммад Ориф бугун Афғонистон бош министри доктор Муҳаммад Юсуф шарафига қабул маросими ўтказди.

Қабул маросимидаги меҳмонлар орасида СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин, СССР Министрлар Совети раисининг ўринбосарлари К. Т. Мазуров, И. Т. Новиков, К. Н. Руднев ва бошқа давлат арбоблари, шунингдек чет эл дипломатлари ҳам бор эди.

Зафар сатрлари

Урганч сут-мой комбинати коллективи ўтган йилни муваффақиятли якунлаган эди. Бу йилги ишлар ўтган йилдагидан ҳам баракали бўлмоқда. Тўрт ойлик ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш топшириғи адо этиб қўйилди. Кейинги уч ойда планга қўшимча 29 минг сўмлик маҳсулот тайёрланди.

Ш. Раҳимов.

Шўрчи колхозлараро қурилиш ташкилотининг бинокорлари қурилиш ишларини жадаллик билан олиб бормоқдалар. Қурилиш-монтаж ишлари тўрт ойлик плани муваффақиятли бажарилди. Шу давр ичида кўпгина хўжалик ва жамоат, маданий-маиший ва уй-жой бинолари қад кўтарди.

В. Лебедев.

Етти йилликни меҳнатда энг яхши кўрсаткичлар билан якунлаймиз! — Наманган гўшт комбинати коллективи ана шу шиор остида ишлаб, маҳсулот ишлаб чиқаришни кундан-кунга кўпайтиришга муваффақ бўлаётир. Йил бошидан буён белгиланганига қараганда 50 минг сўмлик кўп маҳсулот тайёрланди. У. Исомиддинов, М. Шарипов ўртоқлар бошқараётган цех коллективлари ҳар сменани пландан ташқари маҳсулот ишлаб чиқариш билан тугалламоқдалар.

ПИЛЛАКАШЛАР ЮТУҒИ

Тошкент пиллакашлик фабрикаси коллективи коммунистик меҳнат корхонаси деган шарафли ном учун курашиб келмоқда. Коллектив ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш тўрт ойлик планини муддатидан илгари адо этиб, баҳор байрамига яхши туҳфа тайёрлади. Улар ой охиригача яна пландан ташқари 30 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқаришга аҳд қилдилар.

Кишиларга қувонч бахш этувчи санъат

Санъат ва журналистика арбобларига Ленин мукофотлари топширилди

МОСКВА, 27 апрель. (ТАСС мухбири). Бугун Кремлдаги Свердлов залида тантанали вазиятда Ленин мукофотининг янги лауреатларига дипломлар ва фахрий значоклар топширилди. Ю. А. Завадский, Н. Д. Мордвинов, Л. Б. Коган, Г. М. Козинцев, И. М. Смоктуновский, С. С. Смирнов, М. В. Куприянов, П. Н. Крылов ва Н. А. Соколов (Кукриникслар) президиум столи ёнидан ўз жойларини олганларида, ҳамма узоқ вақт қарсак чалди.

Адабиёт ва санъат соҳасидаги Ленин мукофотлари комитетининг раиси Н. С. Тихонов шу ерда ҳозир бўлган кишиларни лауреатлар билан таништириб, санъат ва журналистика соҳасида эришилган янги муваффақиятларнинг аҳамиятини қисқача таърифлаб берди.

— Биз, — деди у, — ўз ижоди билан кишиларга қувонч бахш этаётган, барча совет халқларининг ифтихори бўлган кишиларни қизғин табриклаймиз.

Лауреатлар ҳаяжонли нутқ сўзладилар.

— Юксак мукофот,—деди Ю. А. Завадский,—ишимизга якун ясаб, зиммамизга янги мажбуриятлар юклашини ҳар бир киши тушунади. Моссовет номидаги театрнинг бутун коллективи ана шу юксак мукофотни оқлаш учун зўр бериб ҳаракат қилади.

Л. Б. Коган, Г. М. Козинцев, Н. А. Соколов халқ учун ижод қилиш бахти тўғрисида гапирдилар.

— Мен, — деди С. С. Смирнов, —Ленин мукофоти лауреати фахрий белгисини ифтихор билан кўксимга тақаман ва бу мукофот ўзим учунгина эмас, балки мен китоб қилиб ёзган Брест қалъасининг барча қаҳрамонлари учун, ёзувчилик ва журналистика ишида менга ёрдам берган барча совет кишилари учун ҳам берилган мукофот, деб ҳисоблайман. С. С. Смирнов шу ерда ҳозир бўлган кишиларни Брест ҳимоячиларидан бири Алексей Романов билан таништирди. Ҳамма қаҳрамонни қизғин табриклади.

Сўзга чиққан лауреатларнинг ҳаммаси ўз меҳнатларига юксак баҳо берганликлари учун халққа, партияга ва Совет ҳукуматига ташаккур изҳор қилдилар.

Кинорежиссёр С. А. Герасимов, «Серп и Молот» заводининг ишчиси А. Миронов, СССР Журналистлар союзи правлениесининг секретари В. И. Чернишев, СССР Маданият министри Е. А. Фурцева лауреатларни табрикладилар. Улар лауреатларга сиҳат-саломатлик ва янги ижодий муваффақиятлар тиладилар.

ГАЗ ДАРЁСИ

БУХОРО ГАЗИ — ДЎСТЛИГИМИЗ РАМЗИ

Дунёда энг йирик газ дарёси бўлиб қоладиган Ўрта Осиё — Марказ газопроводи лойиҳасини тузиш юзасидан қидирув ишлари тугалланди. «Гипрогаз» институтининг Сергей Иванович Миропов бошлиқ биринчи экспедицияси «Гипросвязь» институтининг Киевдаги бўлими ва Туркманистон ССР Фанлар академияси Чўллар институти ходимлари билан ҳамкорликда чўл шароитида бўлажак 400 километрли пўлат ўзанли олов дарёсининг бош йўналишини аниқлаш бўйича тадқиқот ишларини тугаллади. Бу улкан газопровод системасининг биринчи навбат қурилиши шу йилнинг ўзиданоқ бошлаб юборилади. Ҳозир экспедиция қурилиш лойиҳасини тайёрлаш учун лозим бўлган қидирув ишларини тугаллаш арафасида турибди. Биринчи навбатда Газли—Учқир—Хива ва Комсомольск — Қўнғирот йўналишларида қувур ётқизилади.

Дастлабки даврда Марказий Қорақум, Шарқий Туркманистон ва Ғарбий Ўзбекистондаги учта газ конидан фойдаланиш мўлжалланяпти. Ана шу районлардан Қўнғирот газ йиғиш узелига бир канча газ магистраллари ўтказилади. Шулардан бири Газли ва Учқирдан бошланиб Бухоро — Урал газопроводи ёни бўйлаб Хивага боради. Ундан Қўнғиротга йўл олади. Иккинчи ва учинчи газопровод эса Байрамали — Хива ва Дарвоза — Хива йўналишларида бўлиб, Хивадан Қўнғиротга параллель равишда йўналади.

Қўнғиротдан тақсимловчи магистрал трасса Макат орқали Александров-Гайгача боради. Шу ерда трасса тармоқланиб кетади. Бир тармоқ Москва газ ҳалқасига, иккинчиси Белоруссияга, сўнгра Литвага давом эттирилади. Шундай қилиб Ўрта Осиё табиий газининг ҳарорати Болтиқ бўйигача етиб боради. Кейинги йилларда Ўрта Осиё ва Ғарбий Қозоғистонда ҳисобсиз газ запаслари аниқланди. Уларнинг умумий ҳажми 19,3 триллион кубометр мўлжалланмоқда. Ўрта Осиё—Марказ газопроводидан дастлабки даврда йилига 20 миллиард кубометр газ оқса, келажакда бу кўрсаткич 217 миллиард кубометрга етади. Ҳозир дунёда энг йирик ҳисобланган қитъалараро Бухоро—Урал газопроводи ҳам йилига 21 миллиард кубометр газни Уралга етказиб беради. Демак, Ўрта Осиё—Марказ газопроводи Бухоро—Урал газопроводидан ўн баравар қудратлироқ. Бундай газопроводни ҳали дунё билмайди!

Янги газ запасларининг аниқланиши Ўрта Осиё республикалари, Қозоғистон ва Урал саноат районининг ёқилғига бўлган эҳтиёжини қондириш билан бирга ҳар йили 108 миллиард кубометр газни Марказ, Белоруссия ва Болтиқ бўйига узатиб туриш имконини беради.

Бундай улкан ҳажмдаги ёқилғини эса фақат кўп каналли газопровод орқалигина узатиш мумкин. Экспедиция газопроводни тўрт каналли қилишни тавсия этмоқда. Бошқача айтганда, газопровод трассасида тўрт қаторли катта диаметрли қувурлар ётқизилади. Газопроводнинг биринчи навбат қурилишида диаметри бир метрли қувурлар ишлатилса, қолган навбат қурилишларда диаметри 1200 ва 1400 миллиметрли қувурлардан фойдаланилади.

Шунга яраша газни қувурлар орқали Марказга «ҳайдаб» турувчи компрессор станциялар қуввати ҳам катта бўлади. Трассада 20 дан ортиқ компрессор станция қуриш мўлжалланяпти. Ҳозир компрессор станцияларда газ ҳайдовчи агрегатнинг қуввати 10000 киловатт бўлса, лойиҳачилар Ўрта Осиё — Марказ газопровод системаси учун қуввати 16000 ва 25000 киловатт бўлган компрессор машиналардан фойдаланишни мўлжаллашяпти. Улар мутахассислар олдига ана шундай қудратли компрессор машиналар яратиш масаласини қўйишяпти.

Экспедиция коллективи энг йирик компрессор станциялардан бирини қуриш учун Хива яқинидан жой танлади. Шунингдек, Дархонотада, Туямўйинда ҳам йирик компрессор станциялар қуриладиган бўлди. Компрессор станцияларни ва газ йиғиш бош иншоотларини сув билан таъминлашнинг ҳам энг мақбул йўли топилди. Масалан, Қўнғиротдан Макатгача 700 километрли ер ости сув йўли қуриш лойиҳаланмоқда. Диаметри бир метрли қувур орқали сув оқизилади.

Ўрта Осиё — Марказ газопровод системаси трассасининг учдан икки қисми чўл ва ярим чўл районларидан ўтади. Трасса Амударё, Урал, Эмба, Волга, Ока сингари йирик дарёларни кесиб ўтади. Яна бир янгилик шуки, бу йирик газ дарёси марказдаги қуриб қолган газ конларига ҳам қуйилиши мумкин. Ортиқча газ уларда сақлаб турилса бўлади.

«Гипросвязь» институти мутахассислари Н. Лисковец ва Г. Моргулис ўртоқларнинг айтишича, улкан газопровод системаси автоматлаштирилган бўлади. Ҳозир телеметрик равишда бошқариш ва ўлчашнинг, алоқа қилишнинг, газ йиғиш ва уни транспортировка қилишнинг энг мукаммал системалари лойиҳаланмоқда. Масалан, агар Бухоро—Урал газопроводи бўйлаб электр узатиш линияси, радиореле станцияларида баланд мачталар қурилаётган бўлса, Ўрта Осиё—Марказ системаси ер ости телеметрик бошқариш ва алоқа коммуникацияларига эга бўлади. Техниканинг сўнгги ютуқлари битмас-туганмас «зангори олов»ни пўлат ўзандан бетиним оқиб туришини таъминлайди.

З. САТИЕВ.
Урганч шаҳри.

ЛЕНИНЧА ИШ УСЛУБИ

КОММУНИСТ

Ленин партиясининг аъзоси бўлиш ҳар бир киши учун бахтдир. Чунки Коммунистик партия халқ партиясидир, ўзининг бутун кучини, меҳнатини халқ бахт-саодати йўлида сарфлайди. Совет кишилари ўзларининг ижодий меҳнати билан коммунистик порлоқ келажакни яқинлаштирмоқдалар. Уларнинг бу улуғ курашида Коммунистик партия, унинг кўп миллионли оддий солдатлари — коммунистлар авангард бўлмоқдалар.

КПСС Программасида ёзилган ажойиб сўзларни эсланг. Унда: «Коммунизм қурилиши авж олдирилган даврда партия аъзосининг роли ва масъулияти янада кўпроқ ошади. Коммунист ишлаб чиқаришда, ижтимоий ва шахсий ҳаётда ўзининг бутун хулқ-атвори билан коммунистик муносабатларини ривожлантириш ва мустаҳкамлаш учун курашда юксак ўрнак кўрсатиши, коммунистик ахлоқ принципи ва нормаларига риоя қилиши лозим» дейилган. Фарғона области коммунистлари ҳам ана шундай улуғ принципга содиқ бўлиш, коммунизмнинг моддий-техника базасини бунёдга келтириш учун зўр ижодкорлик билан меҳнат қилмоқдалар. Улар коммунистнинг ҳуқуқ ва бурчларини яхши тушунадилар ва унга оғишмай амал қиладилар.

Маълумки, КПСС Программаси ва Уставида коммунистик жамият қуришнинг асосий шартлари — коммунизмнинг моддий-техника базасини яратиш, янги коммунистик муносабатларни шакллантириш, янги кишини тарбиялашдан иборатдир, деб кўрсатилган. Бу ғоят буюк, жаҳоншумул аҳамиятга эга бўлган вазифалардир. Бу вазифаларни муваффақиятли бажармасдан туриб, коммунизм қуриш мумкин эмас. Ҳар бир коммунистнинг жонажон бурчи ана шу талабларни оғишмай бажаришдир.

Область бошланғич партия ташкилотлари ҳар бир коммунистнинг топширилган иш учун шахсий масъулиятини ошириш, ишлаб чиқариш планларини бажаришда ижодий ташаббус кўрсатиш, меҳнатда ва оилада юксак коммунистик идеалларга содиқ бўлиш руҳида тарбияламоқдалар. Бу албатта ишлаб чиқаришни юксалтиришда, кўплаб моддий неъматлар бунёдга келтиришда ижобий роль ўйнаяпти. Бултур областнинг саноат, қурилиш ва транспорт ташкилотлари план топшириқларини қарийб 103 процент бажардилар ҳамда мамлакатга қўшимча равишда 8 миллион сўмлик маҳсулот топширдилар. Область қишлоқ хўжалик ходимлари ҳам ажойиб ютуқларни қўлга киритдилар. Давлат омборларига 491 минг тоннадан зиёд «оқ олтин» тўкилди.

Фарғона нефтни қайта ишлаш заводининг коммунистлари меҳнатга коммунистик муносабатда бўлиш, ҳар қандай топшириқни ижодий ҳал қилиш борасида ҳаммага ибрат бўларли иш қилмоқдалар. Завод партия ташкилотининг секретари Александр Павлович Шендрик ўз фаолиятида ленинча раҳбарлик принципларига амал қилади, коммунистларнинг ижодий активлигини ошириш, янги кишини тарбиялаш соҳасида тинмай ғамхўрлик қилади. Корхонадаги коммунистлар ишлаб чиқаришга раҳбарлик қилиш, кишиларга таъсир кўрсатишда доимо Лениндан ўрнак оладилар, унинг иш услубига оғишмай амал қиладилар.

Завод партия ташкилоти ҳисобида 500 га яқин коммунист бор. Улар ишлаб чиқаришнинг энг масъулиятли участкаларида меҳнат қилмоқдалар, бригада ва участкаларга моҳирлик билан бошчилик қилмоқдалар. Заводнинг цех ва участкаларида 16 та бошланғич партия ташкилоти, кўплаб партия группалари иш олиб боряпти. Завод партия ташкилотининг ва барча коммунистларнинг диққат эътибори меҳнат унумдорлигини ошириш, маҳсулот сифатини бутун чоралар билан яхшилаш, ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар таннархини арзонлаштириш, янги техника ва илғорлар тажрибасини ишлаб чиқаришга дадиллик билан жорий қилишга қаратилган. Айниқса меҳнат маданиятини юксалтиришга алоҳида эътибор беряляпти. Энг яхши ташаббуслар корхонада дарров қўллаб-қувватланади. Масалан, Москва ва Ленинград корхоналарининг яқин уч-тўрт йил ичида саноат маҳсулотлари асосий турларини ишлаб чиқаришда энг яхши жаҳон стандартлари даражасига эришиш юзасидан бошлаган ташаббуси завод коммунистларини жуда қизиқтириб қолди. Коммунистик меҳнат коллективи номини олган 3- цех ишчи ва инженер-техник ходимлари мазкур ташаббусга биринчи бўлиб қўшилдилар. Улар фақат аъло сифат маҳсулот ишлаб чиқариш ҳақида чақириқ билан «Ферганская Правда» газетаси орқали бутун область меҳнаткашларига мурожаат қилдилар. Область партия комитети бюроси нефтчилар ташаббусини қўллаб-қувватлади ҳамда уни бошқа корхоналар, қурилиш ва алоқа ташкилотларида ҳам кенг ёйишни тавсия қилди.

Область колхоз ва совхозларида ҳам ажойиб намуна кўрсатиб ишлаётган, ленинча иш услубини ҳормай-толмай амалга ошираётган коммунистлар ниҳоятда кўп. Поп районидаги Ленин номли колхоз раиси Аҳмаджон Одилов катта коллективнинг отахони, самимий маслаҳатгўйидир. Унга ёшлар ҳам, оппоқ соқолли қариялар ҳам маслаҳат сўраб келишади. Чунки Аҳмаджон Одилов одамларга ёрдам бериш, уларнинг ҳар бир сўзига диққат билан қулоқ солиш, кишиларни яхши ишларга бошлашда шуҳрат қозонган. Шуниси ибратлики, колхоз раиси колхоз партия ташкилотининг ролини ошириш, қишлоқ коммунистларининг топширилган иш учун масъулиятини кучайтиришга алоҳида эътибор беради. Партия ташкилоти билан ҳамкорликда иш кўради, коммунистларнинг яхши ташаббуслари, таклифларини ҳамиша қўллаб-қувватлайди. Шунинг учун ҳам хўжаликда ишлаб чиқариш планлари ҳар йили муваффақият билан адо этилади, колхозчилар бой-бадавлат ҳаёт кечиради. Бултур улар ҳар гектар ердан 36,6 центнердан «оқ олтин» йиғиб олдилар. Аҳмаджон Одиловнинг ишда кўрсатган катта жасорати, ленинча раҳбарлик усулларини моҳирлик билан қўлланаётгани учун ҳукуматимиз унга Социалистик Меҳнат Қаҳрамони деган юксак унвон берди.

Киров районидаги «Октябрь 40 йиллиги» совхозида Қурбон Кенжаев деган ажойиб коммунист бор. Унинг тўғрисида сизлар кўп эшитгансиз. Дарҳақиқат, у мақтаса мақтагундек, ўрнак олса арзийдиган йигит. Мана етти йилдирки, коммунист Кенжаев бригадага бошчилик қилиш билан бирга, «зангори кема»ни моҳирлик билан бошқаряпти. Қурбон Кенжаев ўз коллективидаги одамларни яхши билади, уларнинг қалбига йўл топа олади. Шунинг учун ҳам бригада аъзолари уни севиб қолишган, жон-дилидан ҳурмат қилишади. Демак, Кенжаевга Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони берилгани бежиз эмас.

Аҳмаджон Одилов, Қурбон Кенжаевга ўхшаган коммунистлар областимизда юзлаб топилади. Чунончи, пахта қуритишга мўлжалланган янгича сушилканинг конструкторлари ака-ука Биновлар, «Фарғона» боғдорчилик совхозининг директори Тожихон Шодиева, уруғчилик заводининг директори Сайдинисо Шокирова, Охунбобоев районидаги Киров номли колхоз раиси Тожихон Эргашова, пахта териш машинасининг механик-ҳайдовчиси Маҳбуба Насриддинова ва бошқа кўплаб коммунистларнинг шуҳрати узоқ-узоқларга тарқалган. Улар фидокорона меҳнат қилиш намуналарини кўрсатиш билан бирга, партия ишига содиқ эканликларини, унинг барча қарор ва кўрсатмаларини ҳаётга оғишмай татбиқ қилаётганликларини намойиш қилмоқдалар, шу билан бирга, партиянинг халқ билан алоқасини мустаҳкамлашга, коммунистларнинг халқ ўртасида обрўсини янада оширишга катта ҳисса қўшмоқдалар.

Коммунист камчиликларга бепарволик, муросасозлик билан қараб туролмайди. Ҳар бир партия аъзоси ва аъзоликка кандидат бўлган киши танқид ва ўз-ўзини танқидни бутун чоралар билан кучайтириши, ҳар бир ишда принципиаллик намуналарини кўрсатиши керак. Коммунистга кибрланиб кетиш, ваъдабозлик, бошқаларнинг фикрини менсимаслик каби ёмон одатлар ётдир, КПСС Устави талаблари шуни тақозо этади. Бир воқеа эсимга тушиб қолди. Фарғона азот-ўғитлари заводида Якимов деган коммунист меҳнат қилади. У ўз корхонасини, бирга ишлаётган коллективини жон-дилидан севади. Заводнинг ҳар бир ташвиши унинг ташвишидир. Заводда янги қувватларни ишга туширишда рўй бераётган камчиликларга Якимов бамайлихотир қараб туролмади. У, партия йиғилишида сўзга чиқиб барча камчиликларни рўй-рост очиб ташлади, уларни тузатишга корхона коммунистларининг диққат-эътиборини қаратди. Якимов янги қувватларни ишга туширишда лойиҳачиларнинг ҳам масъулиятини ошириш кераклиги ҳақида куйиниб гапирди. Айниқса, унинг ишчиларга маданий-маиший хизмат кўрсатишни яхшилаш тўғрисидаги таклифлари ҳаммага ёқиб тушди. Коммунист Якимовнинг танқиди корхонадаги камчиликларни бартараф қилишга ёрдам берди.

Камтарлик Ленин партияси аъзосининг асосий фазилати бўлиши лозим. Бизда ўзининг камтарлиги билан одамларнинг зўр ҳурматига сазовор бўлган коммунистлар истаганча топилади. Ленинград районидаги Энгельс номли колхоз раиси Мирзааҳмад ака Деҳқонов кўп иш кўрган, одам таниган, одамларнинг қалбига йўл топа оладиган раҳбарлардан биридир. Уни ўз колхозидагина эмас, балки бутун районда, областда ҳам ҳурмат қилишади. У, кўп йиллардан бери колхозга раҳбарлик қилар экан, хўжаликнинг бирор марта ҳам планни бажармаган йили бўлмади. Баъзи одамлар, муваффақият Мирзааҳмад акани ҳовлиқтириб юборса керак, дейишган эди. Лекин бундай бўлмади. Аксинча, Деҳқонов хўжаликка раҳбарлик қилишда, одамлар билан муносабатда камтарликнинг ажойиб намуналарини кўрсатяпти. Ҳам катталарга, ҳам кичикларга қулоқ солади. Жуда кўп жамоатчилик ишлари билан банд бўлишига қарамасдан, партия йиғилишларида албатта қатнашади, коммунистларнинг фикр ва мулоҳазаларига доимо қулоқ солади. Шундай бўлиши ҳам керак. Чунки партия аъзоси учун, у қандай лавозимда бўлмасин, интизом биттадир.

Область коммунистлари ва ҳамма меҳнаткашлари етти йилликнинг сўнгги йилида ҳам катта-катта вазифаларни бажаришлари лозим. Область меҳнаткашлари бу йил мамлакатга 476,5 минг тонна «оқ олтин», 3970 тонна пилла, 14600 тонна гўшт, 33 минг тонна сут, 11,5 миллион дона тухум ва бошқа кўплаб қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари топширишлари керак. Бунга меҳнат билан, фақат меҳнат билан, ҳамма коммунистларнинг ижодкорлик, фидокорлик кўрсатиб ишлаши билангина эришиш мумкин. Областимиз коммунистлари меҳнатда синалган кишилардир. Улар бу йил ҳам хўжаликка, кишиларга ленинча раҳбарлик қилиш услубига амал қилиб, барча кишиларни коммунизмнинг моддий-техника базасини яратиш йўлида ҳормай-толмай меҳнат қилишга сафарбар қиладилар.

И. ЯКОВЛЕВ,
Ўзбекистон КП Фарғона область комитети ташкилий бўлимининг мудири.

ҲАМКОРЛИК

Чирчиқ электрохимия комбинати коллективи бу йил пахтакорларга жўнатиладиган ўғитларнинг сифатини яна ҳам яхшилаш иштиёқи билан ишламоқда. Бунинг учун бир қанча амалий тадбирлар белгилаб олинди. Бу йил газни совутиш установкаси ишга туширилади. Газларни мой ҳамда намдан тозалайдиган фильтрлар тажриба агрегатларига ўрнатиб синаб кўрилади. Ҳозирнинг ўзидаёқ омбордан цистерналарни аммиакка тўлдириб олишнинг энг қулай йўлидан фойдаланиляпти. Буларнинг ҳаммаси комбинатда фақат биринчи сортли аммиак ишлаб чиқаришга ёрдам беради. Аммиакнинг — ўғитлар хом ашёсининг сифатли бўлиши, унинг ўзида кам мой ва нам сақлаши аммиак селитраси ва карбамиднинг нечоғли сифатли ишлаб чиқарилишига имкон беради.

Комбинатда фақат донадор селитра ишлаб чиқаришга ўтилади. Шунингдек, ўғит таркибидаги асосий моддани илгари нормада кўрсатилганидан икки процент кўпайтириш, унинг таркибидаги намни 1,2 дан 1 процентга тушириш мўлжалланмоқда.

Булардан ташқари комбинат мутахассислари Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Химия институти олимлари билан ҳамкорликда тадқиқот ишларини давом эттириб, янги мураккаб суюқ ўғитлар олиш, карбамиднинг сифатини яхшилаш устида иш олиб боришяпти.

В. ПОПОВ.

Ўрта Осиёдаги улкан Мубарак — Тошкент—Фрунзе—Олмаота газопроводини бунёд этаётганлар траншеяларга 200 километрдан ортиқ узунликда қувур ётқизиб бўлдилар. Ҳозир улар Нурота тоғлари ён бағрига яқинлашиб қолишди. Суратда: газопровод участкаларидан бири.

А. Горокрик фотоси.
(ЎзТАГ фотохроникаси).

Сезгир ва меҳрибон

ЛАВҲА

Совхоз ишчилар комитетининг раиси Содиқжон ака Нишонов директор ҳузурига кириб кетган экан. Хонасида узоқ кутиб қолдик. Хона торгина, лекин дид ва ҳафсала билан жиҳозланган: деворларга меҳнаткашларнинг маданий-маиший ҳаётини, бахтли турмушини акс эттирувчи плакатлар, совхозда пахтачилик, чорвачилик ва пиллачиликнинг ўсишини кўрсатувчи диаграммалар осилган.

Дераза ёнидаги чўзиқ столда қорачадан келган нозиккина бир йигитча деворий газетага сурат чизяпти.

— Барвақт келганингиз яхши бўлибди, — деди йигитча бошини кўтармай.

— Нега энди?

— Чунки Содиқжон акам далага бир чиқиб кетсалар, чироқ ёққанда қайтадилар.

— Бирон пана жойда дам олиб ётса керак-да, — дедик ҳазилга олиб.

Йигит ҳазилни тушунмади, шекилли, бошини кўтариб, қошларини чимириб, ғалати бир қараш қилди-да:

— Сизлар бу кишини ҳали билмас экансизлар! — деб қўйди.

Содиқжон ананинг столи устида ишлари очиқ-сочиқ ётибди: болалар боғчаси қурилишининг плани, касалхонада ётган бемор ишчиларга ёрдам ажратиш ҳақида ишчилар комитетининг қарори, чолғу асбоблари сотиб олиш учун тузилган смета... Булар орасида биринчи синф ўқувчиси ёзгандек йирик-йирик ҳарфлар билан битилган хат ҳам бор — совхоз ишчиларидан бири янги уй қуриб олишда кўмаклашгани учун ишчилар комитетига ўзи, оиласи номидан миннатдорчилик ёзибди.

— Ана, ўзлари ҳам келиб қолдилар, — деди расм чизаётган йигит.

Содиқжон ака 40 ёшларга бориб қолган, қорачадан келган, қотма йигит экан, сочларига оқ оралаб қолган, аммо ёшига қараганда хийла чаққон, хийла серғайрат кўринади.

Узоқ суҳбатлашдик.

Ишчилар комитети райондаги бошқа совхозлардагига қараганда ишни яхши йўлга қўйган. Ўргансанг ўргангудек, намуна олсанг арзигудек томонлари бор. Далада ишлаётганларга кўнгилдагидек маданий-маиший шароитлар яратиб берилган. Дала шийпонларида, участка клубларида мунтазам кинолар, концертлар бўлиб туради. Бригадаларнинг деярли ҳаммасида кўчма магазинлар ишлаб турибди. Ишчилар марказлаштирилган ошхонадан овқатланадилар. Етти бўлимнинг ҳаммасида клублар ишга тушган, телевизорлар қўйилган. Ҳар бир участка учун алоҳида болалар боғчаси, яслилар бор. Дўмбоқчалар бу ерларда ҳузур қилиб дам олишади, тарбияланишади.

Мана шуларнинг ҳаммасида Содиқжон ананинг ҳиссаси, хизмати бор. Куйди-пишди, ҳар ишда ташаббускор бўлган бу одам камтарлиги, ғамхўрлиги билан ишчиларнинг қалбини мафтун этиб олган. Кеча район партия комитетида бўлганимизда бу ҳақда гапириб беришган эди. Содиқжон ананинг ишларидан мамнун эканликларини қайд қилишган эди. Аммо, нима сабабдандир, Содиқжон ака ўз ишларидан қаноат ҳосил қилмаётгандек, ҳижолат бўлаётгандек бир қуйда гапирарди:

— Ростини айтсам, ҳали қилинмаган ишларимиз кўп, — деди у ўйчанлик билан, — совхозимиз сўнгги икки-уч йил ичида гектаридан олинадиган пахта ҳосилини 5-6 центнерга ошириб юборди, ўтган йили йиллик планни 119,5 процент қилиб адо этганмиз. Бу мақтаниш эмас, ишчиларимиз ҳозир бадавлат бўлиб қолишди. Ўтган йили курорт ва дам олиш уйларига йўлланма сўраб салкам 500 киши ариза ёзди. Моддий шароитимиз яхшиланиб бораётганини мана шундан ҳам билиб олса бўлади. Энди турмуш маданиятимиз ҳам юқори бўлиши керак. Ишчилар комитети ҳозир бутун диққат-эътиборини мана шу масалага қаратган..

Ишчилар комитетида ўзи иш ҳам кўп бўларкан. Суҳбатимиз охирламай туриб хонада одамлар ҳам кўпайиб қолди. Бирови иморат ссудаси сўраб, бошқаси бюллетенини расмийлаштириш, учинчиси йўлланма масаласида кирган. Содиқжон ака кишилар билан жуда берилиб суҳбатлашади. Масаланинг бутун икир-чикирини қайта-қайта сўрайди, суриштиради. Бир хилларига кечга томон уйингизга ўзим бораман, шароитингиз билан танишмоқчиман деб ваъда беради, блокнотининг бир чеккасига ёзиб қўяди, баъзи бирларининг юмушини эса шу ернинг ўзидаёқ ҳал қилади.

Ишчилар комитетининг бу йилги режалари ҳам катта экан. Совхознинг баҳаво боғларидан бирида пионерлар учун қўшимча лагерь очишмоқчи. Уни ёзги каникуллар бошланмасдан туриб жиҳозлаб қўйишмоқчи. Ўтган йили 2 та ёзги кинотеатр қурилиб, меҳнаткашлар хизматига топширилган эди. Бу йил ана шундай баҳаво кинотеатрлардан 10 таси ишга туширилади. Бўлимларнинг деярли ҳаммасида болалар боғчаси ишлаб турибди. Аммо уларнинг кўпи кўнгилдагидек эмас. Бу йил ҳамма бўлимларда ҳам типовой боғчалар, яслилар ишлаши керак.

Ўнлаб кишилар янги иморатлар қурмоқчи. Уларга давлат ссудаси ва жамоатчилик ҳашари йўли билан ёрдамлашишни, бу ишларни қайси ой, қайси ҳафтада амалга оширишни комитет ўз планига киритиб қўйган.

Ғаниободликлар бу йил катта марраларни кўзлаб астойдил енг шимарганлар. 4900 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан салкам 25 центнердан хирмон кўтаришмоқчи, она-юрт дастурхонига мўл-кўл ноз-неъматлар тўкишмоқчи. Иш ҳам, ғайрат ҳам шунга яраша. Совхознинг қайси бўлимида, қайси бригадасида бўлманг, кўтаринки руҳ, яхши кайфиятни кўрасиз. Меҳнатда жасорат кўрсатиш учун белни маҳкам боғлаган совхоз ишчиларига, уларнинг маданий-маиший турмушини яхшилаш йўлида ҳормай-толмай ишлаётган ишчилар комитетига муваффақиятлар тилаймиз.

Бутун ишини партия ташкилотининг раҳбарлиги ва ёрдами билан, дирекциянинг ҳамкорлигида олиб бораётган совхоз ишчилар комитети коллективнинг ҳурмат эътиборига сазовор бўлмоқда.

Ҳ. ТУХТАБОЕВ,
Ўзбекистон район, «Ғаниобод» совхози.

КРЕДИТ ВА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ

МОЛИЯ ИНТИЗОМИ — БУЗИЛМАС ҚОНУН

Давлат банки қисқа муддат билан берадиган кредит ишлаб чиқаришни узлуксиз амалга ошириш учун социалистик корхоналарни маблағ билан таъминлашда катта аҳамиятга эгадир. Шу билан бирга, у корхоналар маблағларининг оборотини жадаллаштиришга, кредитлардан белгиланган мақсад учун фойдаланишда банкнинг сўм ёрдами билан контроль қилишига кўмаклашади.

Қисқа муддат билан бериладиган кредитнинг ҳиссаси Ўзбекистон ССР хўжалигининг айрим тармоқларида турлича бўлиб, ишлаб чиқаришнинг характери, мавсуми ва шу кабиларга қараб ўзгариб туради. Чунончи, пахтачилик саноати корхоналарида оборот маблағларидаги кредитнинг ҳиссаси 1965 йил 1 январга 94 процентни ташкил этди. 1965 йил 1 январигача республика корхоналарига қисқа муддат билан берилган ҳамма кредитларнинг 58 проценти саноат ишлаб чиқариши процессларини таъминловчи иншоотларга сарф қилинди.

Давлат банки қисқа муддатли кредитининг ишлаб чиқаришдаги аҳамияти республика пахта тозалаш саноати корхоналарига берилаётган кредит билан айниқса яққол характерланади. Хўжаликнинг бу тармоғида экономиканинг асосий соҳаси пахтани тайёрлаш ва қайта ишлашдан иборат. Шунинг учун ҳам Давлат банки кредитларининг салмоғи бунда республика хўжалигига сарф қилинаётган ҳамма кредитларнинг салкам 42 процентига тўғри келади.

Давлат банки саноатнинг ана шу тармоғига кредит берар экан, пахта топширувчилар билан ҳисоб-китобни ўз вақтида ўтказишни, пахта тайёрлашни узлуксиз олиб боришни, уни қайта ишлаш ва сотишни таъмин этади.

Пахта тозалаш заводларига кредит бериш банкнинг пахтани қабул қилиб олиш ва сақлаш шартларига, унинг намлиги юзасидан белгиланган нормаларга риоя қилинишн устидан банкнинг муттасил контроль қилиб бориши билан боғлиқдир. Пахтани сақлашга риоя қилмаслик, унинг намлигини ошириб юбориш ҳоллари аниқланган вақтда берилган кредит камчиликлар батамом бартараф қилинишини кутиб ўтирмасданоқ, муддатидан илгари ундириб олинади. Пахтани ғайри нормал ҳолда сақлаганликлари ва ошиқча намликка йўл қўйганликлари учун Урганч, Каттақўрғон, Самарқанд, Шаҳрисабз пахта тозалаш заводлари ва бошқа бир қанча корхоналарга нисбатан ана шундай чоралар кўрилди.

1964 йилда шундай сабабларга кўра пахта тозалаш заводлари олдида 100 миллион сўмликдан кўпроқ миқдордаги кредитларни муддатидан илгари тўлаш талаб қилинди. Бу эса уларни пахтани сақлашдаги ғайри нормал ҳолларни бартараф қилиш учун шошилинч чоралар кўришга мажбур этди.

Давлат банкининг қисқа муддат билан берадиган кредити ишлаб чиқаришга ва корхоналарнинг хўжалик фаолиятига хилма-хил йўллар билан таъсир ўтказади. Чунончи, қишлоқ хўжалик хом ашёсини биринчи марта қайта ишловчи корхоналарни мустасно қилганда, саноат корхоналарининг ғайёр маҳсулоти эвазига кредит берилмайди. Бу эса маҳсулотларнинг истеъмолчиларга тездан жўнатилиши учун замин яратади.

Қишлоқ хўжалик хом ашёсидан ташқари, ишлаб чиқаришдаги запаслар учун кредитлар корхоналарга план доирасидагина берилади. Бундай запасларнинг пландан ташқари тўпланиб қолиши корхоналарни молиявий жиҳатдан қийин аҳволга солиб қўяди. Уларни нормал ҳолга келтириш юзасидан чоралар кўрмаслик ва шу боисдан бюджет олдидаги, мол етказиб берувчилар олдидаги тўловларни ва Давлат банки берган қарзларни муттасил кечиктира бериш Давлат банки билан бўлган кредит муносабатларини чатоқлаштириб юборади. Бунга Бухородаги «16 партсъезд» тикувчилик фабрикаси мисол бўла олади. Бу фабрикада моддий қимматликларнинг пландан ташқари қолдиқлари жуда кўп миқдорда доим тўпланиб қолаберган ва шу сабабли Давлат банкидан йирик миқдорда олинган қарзлар қайтариб берилмасдан келинган. Фабриканинг ишидаги бу аҳвол муттасил тус олиб кетгач, Давлат банки унга кредит бермай қўйишга мажбур бўлди.

Давлат банки берадиган кредит — социалистик ишлаб чиқаришни тараққий эттиришга турли шаклларда ва турли йўллар билан ёрдам беради. Бу эса ишлаб чиқариш планларини муваффақиятли бажаришга, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарадиган янги корхоналар барпо этиш ва ишлаб турган корхоналарни кенгайтириш, демакдир.

1964 йилда Ўзбекистон республикасининг саноат корхоналарига ана шундай кредитлар 21 миллион сўм миқдорида ёки 1963 йилдагига нисбатан 25 процент ортиқ қилиб берилди. Бу кредитлар саноатни техника жиҳатдан тараққий эттиришга, меҳнат унумдорлигини оширишга ва кенг истеъмол молларини ишлаб чиқаришни кўпайтиришга ёрдам берди.

Бироқ ишлаб чиқариш доирасида сарфланаётган кредитлар юзасидан қайтарилиши керак бўлган қарзларнинг салмоғи ҳали жуда катта. Бунга сабаб шуки, Халқ хўжалиги кенгаши ва министрликлар саноатининг бир қанча тармоқларидаги корхоналар янги техникани жорий этиш, ишлаб чиқаришни механизациялаш ва унинг технологиясини яхшилаш ҳамда халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни кенгайтириш соҳасидаги мавжуд имкониятлардан фойдаланмаётирлар. Ваҳолонки, бунда Давлат банки томонидан бериладиган кредитнинг ёрдами жуда каттадир.

Олинган қарзларнинг ўз вақтида қайтариб берилиши учун хўжалик органларининг жавобгарлигини кучайтириш мақсадида муддати ўтказиб юборилган қарзлар учун тўланадиган процент ставкаси 5 процентгача оширилди.

Бу тадбир хўжалик органларининг ишлаб чиқариш ва молиявий фаолияти устидан сўм ёрдами билан контроль қилишнинг воситаси бўлган кредитнинг аҳамиятини оширмоқда. Бироқ баъзи ҳолларда корхона ва ташкилотларнинг раҳбарлари муддати ўтказиб юборилган қарзлар учун оширилган процент тўлар эканлар, бу билан корхона маблағлари ҳисобидан иш кўраётганликлари учун тегишли масъулиятга тортилмайдилар. Шунинг учун ҳам ишларни хўжасизлик билан олиб бориш орқасида қарзларни ўз вақтида тўламаслик ҳоллари уларни кейинчалик ҳам ташвишлантирмай келяпти.

Бизнинг фикримизча, кредитнинг оширилган процентини корхоналарнинг маблағларидан тўлашда айбдор бўлган шахсларни мукофотлаш ва уларни бошқа воситалар билан рағбатлантиришни чеклаш ҳамда корхона фондига ажратиладиган маблағларнинг ҳиссасини муайян миқдорда камайтириш масаласи кўриб чиқилса мақсадга мувофиқ иш бўлур эди.

Шу билан бирга ўз корхоналарида молиявий қийинчилик вужудга келишига йўл қўймаётган корхоналарга, шунингдек ташкилотларга ҳам кредит билан ёрдам кўрсатишни кенгайтириш зарур. Бу масалани уларга ҳисоблашиш шарти билан кредит ёки вақтинча эҳтиёжлари учун қарз бериб туришни кенг миқъёсда қўлланиш йўли билан амалга ошириш мумкин.

Шу нарса ўз-ўзидан равшанки, кредит тариқасида бериладиган бундай ёрдам молиявий қийинчиликлар келтириб чиқарадиган сабабларни бартараф қилиш чораларини кўриш тўғрисида Давлат банкининг талабларини ўз вақтида бажаришни тақозо этади.

Ана шу тадбирларнинг ҳаммаси бизнинг ўйлашимизча, халқ хўжалигида қарзларнинг тўланмаслиги ҳолларини анча камайтиради ва бундай тўловлар ёмон ишлаётган хўжалик органлари ҳамда сотилиши таъмин этилмаган маҳсулот ишлаб чиқараётган корхоналардагина ҳосил бўлишига сабаб бўлиши мумкин. Шу тариқа қисқа муддат билан бериладиган кредитнинг таъсирчанлиги ортади ва у корхоналар ишини яхшилашга, эҳтиёж ҳақиқатан ҳам катта бўлган ва халқ хўжалигига зарур юқори сифатли маҳсулотлар ишлаб чиқаришга янада кўпроқ ёрдам беради.

Бу масала ҳар тарафлама ишлаб чиқишни талаб этса ҳам, ҳозирги кунда жуда катта принципиал аҳамиятга эгадир.

Ҳ. ҒОФУРОВ,
Давлат банки Ўзбекистон конторасининг бошқарувчиси.

Хатларингизга жавоб берамиз

ҚИШЛОҚЛАР ЭЛЕКТРЛАШТИРИЛАДИ

Редакция Охунбобоев районидаги «Победа» колхозининг Дўрмон, Андреев участкаларида истиқомат қилувчи меҳнаткашлардан хат олди. Унда таъкидланишича, колхоз правлениеси юқоридаги участкаларни электрлаштириш, йўлларни ремонт қилишга эътибор бермай келган.

Редакция хатни Охунбобоев район ижроия комитетига юбориб, ундаги фактларни текшириб кўришни, участкаларни электрлаштириш, йўлларни тузатишга амалий ёрдам беришни илтимос қилди. Район ижроия комитетининг раиси Н. Қаюмов редакцияга қуйидаги жавобни йўллади.

Меҳнаткашлар ўз хатида жуда тўғри масалани кўтарганлар. Текширишда хатда кўрсатилган фактлар батамом тасдиқланди. Колхоз правлениеси ана шу участкаларни 1965 йилда тўла электрлаштириш, йўлларни капитал ремонт қилиш ҳақида қарор қабул қилди. Шу мақсад учун хўжаликнинг бўлинмас фондидан тегишли маблағ ажратилди.

БРИГАДИРНИНГ ХИЁНАТИ

Қамаши район партия комитетидан қуйидагиларни хабар қилишди:

«Совет Ўзбекистони» газета редакциясидан олинган хат юзасидан текшириш ўтказилганда меҳнаткашларнинг эътирозлари мутлақо тўғри чиқди. Ленин номли колхоз ўтган йили пахта тайёрлаш планини анча ошириб бажарди. Ҳосилдорлик ошди, маҳсулот таннархи камайди. Кўплаб ёнилғи, ёрдамчи материаллар тежаб қолинди. Шу ҳисобга катта муқофот олинди. Бундай муваффақиятга эришишда 13-бригада аъзоларининг ҳам хизмати катта бўлди. Бироқ, бригада бошлиғи Шерман Равшанов илғор теримчиларни мукофотга тақдим этмади. Натижада терим нормасини ошириб бажаргани учун мукофот олиши лозим бўлган 104 теримчи эътибордан четда қолди. Ана шу камчиликка йўл қўйгани учун Ш. Равшанов бригадирликдан бўшатилди. Район партия-давлат контроли комитетининг қарори билан ўз вазифасига совуққонлик билан қараган собиқ бригадирга 25 сўм жарима солинди.

ҚИЛМИШ-ҚИДИРМИШ

Бир группа колхозчилар редакцияга йўллаган хатда Пайариқ районидаги Димитров номли колхозда жамоат мулки талон-торож қилинаётгани, правление раҳбарлари эса бунга бепарволик билан қараётгани таъкидланган эди. Редакция хатни Самарқанд область партия комитетига юбориб, унда келтирилган фактларни текшириб кўришни илтимос қилди. Область партия комитетидан олинган жавобда бундай дейилади:

Текширишда хатда кўрсатилган фактларнинг кўпчилик қисми тасдиқланди. Текшириш якуни район партия комитетининг бюро мажлисида муҳокама қилинди. Қишлоқ хўжалик артели Уставининг бузилишига йўл қўйгани учун колхоз раиси Уринов, партия ташкилотининг секретари Муротов ўртоқларга шахсий карточкасига ёзиш шарти билан қаттиқ виговор берилди.

Уринов ва Муродов ортиқча олган авансни колхоз кассасига қайтариб тўлади. Собиқ ферма мудири Мингяшаров 18.720 сўм камоматга йўл қўйгани учун иши судга оширилди.

Колхознинг молия-хўжалик аҳволини мустаҳкамлашга қаратилган тадбирлар белгиланди.

УСТОЗ

Улуғ Ватан уруши қизиб турган кунлар. Қотмадан келган, ўрта бўйли Шарифжон пайвандчиликка шогирд тушди. Корхонанинг энг тажрибали пайвандчиси Михаил Бочкарев «уни ўзим тарбиялайман» деди.

— Пайванд симини мана бундоқ тикка ушлаш керак,— деди устози Шарифга синовчан назар билан қараб.

Бу шогирдликнинг биринчи куни эди. Шариф уқувли йигит чиқиб қолди. Устасининг маслаҳатларига зийраклик билан қулоқ солар, тажрибаларини қунт билан ўрганишдан чарчамасди. Ишдан ташқари вақтларда ҳам устозидан айрилмади, билмаганларини сира тортинмасдан сўраб-суриштираверди. Қисқа муддат ичида у пайвандчиликни ўзлаштириб олди.

Шундан буён мана қарийб йигирма йил ўтиб кетди. Шариф Юсупов «Чирчиксельмаш» заводининг донг таратган ишчилари қаторига қўшилди. Смена топшириқларини 150-200 процент бажармоқда. Етти йиллик планни аллақачон адо этиб қўйган. Шу кеча-кундузда 1966 йил ҳисобига меҳнат қилаётир.

Корхонадагилар уни моҳир пайвандчи, устозидан ўзган шогирд деб мақташади. Ҳақиқатан ҳам янгиликка ўч, илғор иш усулларини ташналик билан ўрганиб ўз тажрибасида қўллаш — унинг энг яхши ҳислати. Ишлаб чиқаришда эришаётган муваффақиятлари ҳам шунинг натижаси. Бир вақтлар пайвандчига шогирд тушган Шариф Юсуповнинг ўзи эндиликда устоз бўлиб қолди. Ҳаким Парпиев, Неъмат Маликов, Нагай Ким сингари турли миллатга мансуб ёшлардан ўринбосарлар етишиб чиқди.

Шариф аканинг хизматлари муносиб тақдирланди. Республикамиз халқ хўжалиги ва маданиятини ривожлантиришда эришган энг яхши муваффақиятлари учун орден ва медаллар билан мукофотланганлар орасида ўз касбининг устаси Шариф Юсупов ҳам бор. Унинг кўксини яқинда Ленин ордени безади. Мукофот илғор ишчини янги меҳнат зафарларига руҳлантирмоқда.

Абдулла РАҲИМОВ.

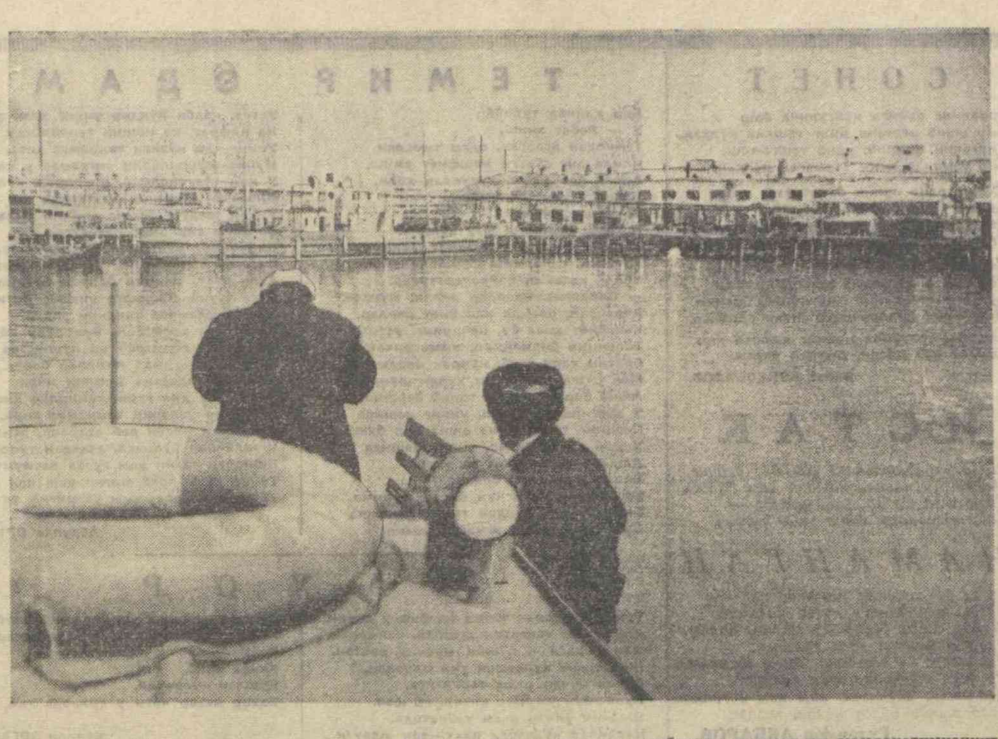

Мўйноқ балиқ консерва комбинати коллективи мамлакатимизнинг турли томонларига ҳар йили 9 миллион банкадан ортиқ консервалар жўнатмоқда. Баҳорги балиқ овлаш мавсуми қизғин бораётир. Корхонага Орол денгизидан кўплаб хилма-хил балиқлар келтирилиб турибди. Суратда: комбинатга қарашли балиқ қабул қилиб олиш пунктларидан бири.

И. Душкин фотоси.

(ЎзТАГ фотохроникаси).

16,5 МИНГ ТОННА ПИЛЛА УЧУН

КАМЧИЛИКЛАР ТАКРОРЛАНМАСИН

Андижон районининг пиллакорлари ҳар йили пилладан юқори ҳосил етиштирадилар. Бу ерда юз килограммчи пиллачилар ўнлаб саналади.

Андижонликлар бу йил 509 тонна пилла етиштиришга қарор қилганлар. Райондаги барча хўжаликларда тайёргарлик ишлари тугалланай деб қолди. 24 колхозда уч мингдан зиёд звено тузилиб, уларга энг тажрибали кишилар бошлиқ қилиб тайинланди. Апрель ойининг ўрталарида инкубацияга қўйилган салкам минг қути уруғ звеноларга тарқатилмоқда. Инкубацияда ҳарорат 24 даража, намлик 75 процент бўлганлиги туфайли қурт тез ва соғлом чиқди.

Ўтган йилларнинг аччиқ сабоғидан тегишли хулоса чиқариб олинди. Қуртни кичик ёшида сийраклатиб боқиш учун етарли жой тайёрланди. Район бўйича 3,5 минг қути қуртни биринчи ва иккинчи ёшлигида жамоат биноларида боқиш мўлжалланмоқда. Карл Маркс номли, «Ленинград», «Коммуна» колхозларининг пиллакорлари мавсумни, айниқса, ташкилий томондан пухта тараддуд билан кутиб олдилар.

Халқимизни шойи-атласлар билан кийинтираётган кишилар ҳақида гап борар экан, давлатга 30 тонна пилла сотишга аҳд қилган Энгельс номли колхоз пиллакорларининг номини фахр билан тилга оламиз. Шу колхознинг Тўхтабой ака Зокиров, Пўлатхон Азимова, Кароматхон Абдуллаева, Ҳадичахон Жабборова, Инобатхон Тожибоевалар бошлиқ звенолари юз килограммдан пилла олишга бел боғладилар. Киров номли, Серго номли, «1 Май» колхозларида ҳам қурт боқишга яхши тайёрлик кўрилди.

Бироқ, қурт звеноларга тарқатилаётган бир пайтда бу муҳим ишга бепарволик билан қараётган хўжалик раҳбарлари ҳам йўқ эмас. «Октябрь», «Шарқ юлдузи», «Гулистон», «Ўзбекистон» колхозларида мавсумга тайёргарлик ишлари ҳали тугаллангани йўқ. Сўкчаклар оз. Қуртхоналар ёруғ ва озода эмас. Қўшимча деразалар ўрнатиб, ҳавони янгилаб туриш чоралари кўрилмаган. Баъзи колхозларда ёқилғи етишмайди. Бу камчиликлар тезда тугатилиши керак. Акс ҳолда саноқли кунлардан кейин аттанг деб қолинади.

Р. КАРИМОВ,
Андижон район ипакчилик идорасининг агрономи.

ГЕКТАРЛАР ТЎЛА БЎЛСИН

МУХБИРЛАР ХАТЛАРИДАН

Асосий пахта майдонига чигит тушди. Республикамизда экишни тугаллаган районлар, колхозлар, совхозлар кўп. Сирдарё, Тошкент ва Андижон областларининг пахтакорлари экиш тугалланганлиги ҳақида рапорт бердилар. Лекин бу билан хотиржамланиш ярамайди. Тракторлар кира олмайдиган майдонларга уруғ ташлаб, гектарлар тўлдирилгандан, ҳамма майдонларда чигит қийғос ундириб олингандан ва ғўза тупларининг нормал қалинлиги таъминлангандан кейингина экиш тамомланди, деб ҳисобланади.

Поп районидаги «Найман», Киров районидаги (Фарғона области) «Октябрь 40 йиллиги» ва Киров номли совхозларда, Бағдод районидаги Куйбишев номли, «Қизил Ўзбекистон», Ўзбекистон районидаги «Ўзбекистон», Олтиариқ районидаги Максим Горький номли колхозларда ер бурчакларига, ўқариқ ёқаларига, йўл атрофларига ивитилган чигит тикиб чиқиляпти. Бу фактлар О. Баротов, А. Тошпўлатов, Ҳ. Маҳмудова, С. Раҳимназаров, А. Тўхтасинов, М. Қарибоев, А. Ҳасанов, Е. Имомов, М. Каримов ўртоқлардан олинган хат-хабарларда келтирилган.

Бир қарич ерга уруғ ташланадиган бўлса ҳам олдин уни албатта ўғитлаш керак. Чунки деҳқон ана шу ердан ҳам мўл ҳосил кутади. Тупроқнинг унумдорлигини ошириш тадбирларини кўрмасдан туриб, катта хирмон кўтариб бўлмайди. Андижон районидаги Калинин номли, «Октябрь», Ленин районидаги Ильич номли, Куйбишев номли, Чуст районидаги «Ленин йўли» колхозларида карта бурчакларига, ариқ бўйларига ва бошқа бўш қолган ерларга чигит кўмиш олдидан минерал ва маҳаллий ўғит аралашмаси солинаётир. Қўлда сочилган ўғит ҳайдаш ва экиш вақтида тупроққа яхши аралаштириляпти. Қишлоқ мухбирларидан Н. Қўйлоқов, Н. Саидов, М. Мамажонов, Б. Ҳакимов, Б. Қорақўзиев ўртоқлар ана шулар ҳақида хабар қилишган.

Ғўза кўчатининг қалинлиги ҳар бир карта тупроғининг унумдорлигига, ер ости сувларининг қандай чуқурликда жойлашганлигига, экилган чигитнинг сортларига ва бошқа хусусиятларига қараб белгиланади. А. Мусаев, Ҳ. Сайфуддинов, А. Насриддинов ўртоқларнинг хат-хабарларида кўрсатилишича, Хўжаобод районидаги «Ленинград», Наманган районидаги «Шарқ юлдузи», Янгиқўрғон районидаги «Ленинград» колхозларида тупроғи унумдор, ер ости сувлари юза жойлашган, ўтлоқ тупроқли ерларда ҳар гектар ерда 85-90 минг туп, унумдорлиги паст, нишоб, сувга яхши қонмайдиган карталарда 100-110 минг туп кўчат бўлишига эришиш учун курашилмоқда, чигитни текис ундириб олиш мақсадида зарур чоралар кўрилмоқда.

Асл деҳқон узоқни ўйлаб иш кўради. Хатирчи районидаги Куйбишев номли, Ленин номли, Қоракўл районидаги Карл Маркс номли, Иштихон районидаги «Ўзбекистон», Каттақўрғон районидаги «Октябрь», Денов районидаги Ильич номли, Сариосиё районидаги «Янги рўзғор» колхозларининг, Самарқанд областидаги «Красногвардейский» ва «Боғизоғон» совхозларининг пахтакорлари ана шундай деҳқонлардан. Бу хўжаликларнинг пахтакорлари, деб хабар қилишади Б. Юсупов, М. Расулев, С. Маттиев, Б. Имомов, Р. Ўролов, Ш. Юнусов, О. Қорабоев, М. Расулева, Н. Йўлдошев, О. Каттабоев ўртоқлар, қатқалоқ босишининг олдини олиш учун чигит тушган карталарга чиритилган ва майдаланган гўнг солиб чиқишяпти.

М. Тоиров, Н. Тўраев, И. Пирматов, О. Нажимов, Ж. Иброҳимов, С. Умаров, А. Исмоилов, Қ. Танаев, И. Собиров, Ў. Абдуллаев, Б. Раҳимов ўртоқлар бундай деб хабар қилишади: Навоий районидаги Свердлов номли, Вобкент районидаги «1 Май», Амударё районидаги Киров номли, Крупская номли ва Охунбобоев номли, Тўрткўл районидаги Димитров номли, Шовот районидаги «Москва», Урганч районидаги «Пахтакор», Ҳазорасп районидаги «Победа», Гурлан районидаги Киров номли, Хива районидаги Ленин номли колхозларда агрегатлар чиқиб кетган карталар бирма-бир кўздан кечирилиб, униб чиқиши хавф остида бўлган ерларга хўлланган чигит 3-4 сантиметр чуқурликда қўл билан кўмиб кетилаётир.

Бундай тадбирлар Қарши районидаги «Ленинизм», Карл Маркс номли, Яккабоғ районидаги «Қизил Ўзбекистон», Янгийўл районидаги «Москва» колхозларида, Бекобод районидаги 3- «Далварзин» ва 2- «Далварзин» совхозларида ҳам амалга оширилмоқда. Шу йўл билан, деб кўрсатилади Ч. Жўраев, Б. Жабборов, Э. Холмирзаев, Ш. Маҳмудов, А. Ғайбуллаев, И. Ўринбоев, Д. Умаров ўртоқлардан олинган хабарларда, гектарларда ғўза тупларининг нормал қалинликда бўлиши ва тез ҳамда текис униб чиқиши таъминланяпти.

Тадбиркор пахтакор ҳамма майдонларда чигитнинг униб чиқишини кутмасдан, уруғ кўкарган карталарда ғўза парваришини бошлаб юбораверади. Шунда нам яхши сақланади, тупроқ доим майин бўлади. Бундай далаларда ғўза гуркираб ўсади. Буни Ильич районидаги Волков номли, Янгиер районидаги 2-«Боёвут», Киров районидаги (Сирдарё области) «Октябрь 30 йиллиги», Еттисой районидаги «Октябрь 40 йиллиги», Гулистон районидаги «Социализм» совхозларининг, Янгиер районидаги Карл Маркс номли колхознинг ғўзалари тез ривожланаётганлигидан ҳам кўрса бўлади. А. Умеров, Ў. Налибоев, А. Товашаров, Х. Жонибоев, И. Худойбердиев, Т. Тўлентоев ўртоқларнинг ёзишларига қараганда, бу хўжаликларда ёш ғўзага шикаст етказилмаслик мақсадида қатор оралари дастлаб кўндалангига юмшатилмоқда. Культивация қилиш билан бир вақтнинг ўзида ғўза тупларига яқинроқ қилиб гўнг ва суперфосфат ҳам солиб кетилаётир.

Лекин республикамиздаги ҳамма колхоз ва совхозларда ҳам шундай қилинаётир, деб бўлмайди. Экишдан кейин ишни бўшаштириб юборган, ҳамма майдонларда уруғнинг ердан бош кўтаришини кутиб, ғўза парваришини пайсалга солаётган, тракторлардан қолиб кетган жойларга чигит экиб, гектарларни тўлдиришни ўйламаётган колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари ҳам йўқ эмас. Бундай раҳбарлар қаттиқ янглишадилар. Чунки ҳамма иш ўз вақтида, энг қулай агротехника муддатларида ва юқори сифатли бажарилган тақдирдагина пахтадан мўл, мажбуриятни қоплайдиган даражада ҳосил олиш мумкин бўлади. Экиш билан боғлиқ бўлган тадбирларни навбатдаги кампанияга қолдириш агрономия фанига зиддир. Буни ҳеч қачон унутмаслик керак. Темирни қизиғида урган яхши.

Гектарларни тўлдирайлик, ўсимлик тупларининг нормал қалинликда бўлишини таъминлайлик, чигит униб чиққан карталарда ғўза парваришини пешма-пеш бошлаб юборайлик. Ҳозирги талаб шу.

ТАШАББУС ИЗИДАН

«ПОБЕДА» КОЛХОЗИНИНГ «ШАВКАТЛИ МЕҲНАТ КИТОБИ»

Янгиариқ районидаги Киров номли колхозда «Шавкатли меҳнат китоби» таъсис этилганлиги ва бу ташаббуснинг Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети томонидан маъқулланганлигини бизнинг колхозчиларимиз ҳам зўр мамнуният билан кутиб олдилар. Аввало шуни айтиш керакки, биз машъал «Савай» совхозига қўшнимиз. «Савай»да «Шавкатли меҳнат китоби» ташкил этилганига бир йил бўлди. Биз ҳам колхозчиларни рағбатлантиришнинг моддий ва маънавий воситаларини уйғунлантириш мақсадида колхоз «Шавкатли меҳнат китоби»ни таъсис этдик. Бу колхозчилар томонидан қизғин маъқулланди. Номи «Шавкатли меҳнат китоби»га ёзилган колхозчиларни 1965 йил давомида моддий рағбатлантириш мақсадида 4700 сўм ажратилди.

Етти йилликнинг охирги йилида 1.435 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 30 центнердан «оқ олтин» ҳосили кўтариб, пахтанинг 70 процентини машиналарда териб оламиз. Бундан ташқари давлатга ҳар қачонгидан кўп бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етказиб берамиз.

Ана шу умумхалқ ишида энг яхши кўрсаткичга эришган ҳамда коммунизм қурувчисининг ахлоқ кодекси нормаларига изчил амал қилган кишининг «Шавкатли меҳнат китоби»га сурати қўйилиб, номи ёзилади. Мукофот бериш тартиби эса Янгиариқ районидаги Киров номли колхозда белгиланганидек, тўрт фаслга бўлинади.

КПСС Марказий Комитети март Пленуми қарорларидан руҳланган механизаторларимиз 1435 гектар майдонда чигитни текис ундириб олдилар. 30 дан ортиқ агрегат билан яшил квадратлар орасига юқори агротехника қоидалари асосида ишлов берилятпи. Колхозимиз аъзолари баракали меҳнат қилавердилар. Она-Ватанга ҳар қачонгидан мўл ва арзон пахта ҳамда бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етказиб берaверадилар. Ҳа, бизда ҳам колхоз лауреатлари етишиб чиқаверади.

Н. ОТАХОНОВ,
Қўрғонтепа районидаги «Победа» колхозининг раиси.

ХУШХАБАРЛАР

Химиклар ва энергетикларнинг навқирон Навоий шаҳрини қуршаб турган чўлда Ўрта Осиёда энг йирик паррандачилик фабрикаларидан бири қурила бошланди. Фабрика ҳар йили 30 миллион дона тухум, 700 тонна гўшт беради. Ҳозирги вақтда ўзлаштирилаётган бир минг гектар қўриқ ер ана шу паррандани боқиш учун озуқа етиштириладиган база бўлиб хизмат қилади.

Қизилқум паррандачилик шаҳарчасини қуриш учун 12 миллион сўмга яқин маблағ ажратилди. Корхонанинг биринчи навбати шу йилнинг охирида фойдаланишга берилади.

●

Андижон колхозлараро қурилиш ташкилотининг коллективи тўрт ойлик планни муддатидан олдин бажариб «Облколхозстрой» трестида биринчи бўлиб май ойи ҳисобига ишлай бошлади. Бу коллективда қишлоқ меҳнаткашлари учун уй-жойлар қуриш айниқса муваффақиятли олиб борилмоқда. Район колхозларида йил бошидан буён тўқсонта уй қурилди. «Коммуна» колхозида йирик панеллардан дастлабки уй қуриб берилди.

Ғуломжон Жўраев бошлиқ комплекс бригада аъзолари уй-жойлар қуришда ҳаммадан яхши меҳнат қилмоқда. Бу бригада ярим йиллик планни бажарай деб қолди. «Ленинград» колхозида шу бригада қурган уйлар нуқул юқори баҳога қабул қилинмоқда.

БУЮК ҒАЛАБАНИНГ 20 ЙИЛЛИГИГА

ОЛОВЛИ ЙИЛЛАР

(Фронт хотира дафтарчасидан)

1945 йил, январь. Польша, 1-Белоруссия фронти немис-фашист қўшинларига қарши жуда катта ҳужумга тайёргарлик кўряпти. Армиямиз жангчилари ўртасида сиёсий агитация ишлари қизитиб юборилган. Агитаторлар фронт қаҳрамонлари тўғрисида суҳбатлар ўтказишмоқда.

1945 йил 13 январь кечаси Висла дарёсининг нариги томонидаги қўшинларимизнинг плацдармида ҳужумга ҳамма нарса тахт қилиб қўйилди.

Жангчиларга фронт ҳарбий Советининг мурожаати ўқиб тушунтирилди. Гап Польшани немис босқинчиларидан батамом озод қилиш ва бевосита Берлин бўсағаларигача етиб бориб, сўнгги зарбани таъмин этиш устида борар эди.

Бизнинг участкамизнинг ўз хусусияти бор. Душман траншеяларига қадар 2 километр ботқоқлик; ўртада иккита кичик дарёча бор. Фақат шу кечаси уларга кўприк қурилди. Танклар ва ўзи юрар артиллериямиз илгари қор бўлгани учун оқ тусга бўялиб, ниқобланган эди.

14 январь эрталаб соат 8 ярим. Совет Армиясининг Польша бўйлаб катта ҳужуми артиллерия садолари билан бошланди. Бизнинг участкада пиёда аскарлар ҳужум қилиб душман истеҳкомининг траншеялари эгалланди. Бироқ тачклар ўтолмади. Кўприк бузилди. Ҳаво айниб турганидан авиациямиз ҳам жангда иштирок қилолмади.

15 январь кун бўйи оғир жанглар давом этди. Яна авиация иштирок этмади. Ниҳоят, ҳужумнинг учинчи куни душман мудофааси тор-мор қилинди. Танклар юриши бошланди. Авиация ҳам актив бомбардимон қила бошлади.

19 январь. Бугун Ловигга етиб келдик. 4 кун ичида Совет қўшинлари 150 километр йўл босиб, немисларни қувиб бормоқда. Танклар, танклар, танклар. Улар беҳисоб кўп. Жангчиларимизнинг руҳи жуда баланд. Халқ ҳам хурсанд. Улар Қизил Армияга чексиз ташаккур изҳор қилмоқдалар. Ҳарбий қисмларимизда ўзбекистонлик кўп йигитларимизни кўрамиз. Улар ҳақида гвардиячи полковник Халилов мароқ билан гапириб беради. Халилов Тошкентда кўп вақт ҳарбий қисмларда ишлаган. У: «мен Ўзбекистонни худди она юртимдай севаман. Омон-эсон қолсам яна ўша ерга қайтаман», — дейди.

Мана, тошкентлик капитан Ҳаким Усмонхўжаев. У гвардиячи миномёт полкининг штаб бошлиғи. Уч орденли. Ҳаммага манзур йигит баҳодирлиги билан ном чиқарган.

1-Белоруссия фронти жангларида ажойиб жасурликлари учун ўзбекистонлик кўп йигитларимиз Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвонига сазовор бўлди. Улар қаторида Эшонқул Исмоилов, Солиҳ Умаров ва бошқалар бор эди.

Шундай қилиб, тез фурсат ичида Совет Армияси бутун Польшани душмандан озод қилиб, Берлинга томон сўнгги ҳал қилувчи зарбага ҳозирлана бошлади.

* * *

Ҳарбий қисмларда, госпиталларда ҳужум натижалари муҳокама қилинди. Қисмларимиз дам олди. 1944 йил мартида бир группа ҳарбий агитаторлар госпиталларда жангчилар билан суҳбатлар ўтказиб, уларнинг ҳол-аҳволидан дарак олдик. У ерда кўп ярадор жангчиларимиз билан учрашдик. Шулар ичида хоразмлик Оллоберган Зарипов билан танишдик. Хуш бичим, камтарин бу йигитнинг отаси Зариф Раҳимов ва онаси Саодат опа Хонқа район, Тамадувадин қишлоғида, ўша пайтларда «Аэроплан» деб аталган колхозда яшар экан. Мен Оллобергандан:

— Уйингизга хат ёзяпсизми? — деб сўрадим.

— Йўқ, ёзмадим, ёзмоқчи ҳам эмасман, — деди у.

Бу жавоб мени жуда таажжублантирди. «Ажабо, наҳотки сиз ўз ота-онангиз, қариндош-уруғларингиз ва ёр-биродарларингизга бирон хушхабар ёзмасангиз, ёки улардан хафамисиз?»... деган саволимга, у бошидан кечирган воқеаларни ҳикоя қилиб берди. Мураккаб фожиа ва вазиятларни ўз ичига олган бу қиссанинг мазмуни мана бундай:

... Оллоберган уруш бошларида фронтга кетиб, Ленинград остонасида шиддатли жангларда қатнашган. Сўнгра жангларнинг бирида қуршовда қолиб немисларга асир тушади. Оллоберган ўз дўстлари билан немислар қўлидан қочиб, партизанларга қўшилади. Лекин яна асир тушади. Совет Армиясининг муваффақиятли ҳужуми натижасида 1945 йил 17 январида Польшанинг Тимошов шаҳри озод қилинган пайтда кўпгина асирлар ҳам озод қилинади. Улар ичида Оллоберган ҳам бор эди.

Кўп қурбонлар бердик. Оллоберган барҳаётлик учун жанг қиляпти. Борди-ю, бу адолатли муқаддас урушда ҳалок бўлса, «бедарак йўқолди» деган гап эмас-ку... Бу тўғрида Оллоберган билан узоқ гаплашиб қолдик. Ёзишга ваъда қилди. Бу жавоб мени қувонтириб юборди.

Госпиталдан сўнг Оллоберган Зарипов билан учрашолмадик.

Кейинчалик нималар бўлди, Оллоберган ҳозир қаерда экан?

* * *

1945 йил 21 апрель. Совет Армиясининг Берлинга томон ғолибона ҳужуми бошланганига бир неча кун бўлди. Лекин Совет Информация бюроси дастлабки кунларда ҳужум тўла муваффақият билан кенг қулоч отиб кетмагунча ҳеч қандай ахборот бермай турди.

Қўшинларимиз Берлинга иттифоқчилардан олдин кириб бориб, Рейхстагга ғалаба байроғини тикиш учун зўр шижоат билан олға бораётирлар. Қанча куч! Тасаввур қилиш қийин.

Шу куни кечаси соат 1 да бизнинг қисмлар Берлинга етди. Фашизмнинг маркази қуршаб олина бошлади. 2 майда эса Берлин батамом эгалланди. Рейхстаг устида Совет ғалаба байроғи ўрнатилди.

* * *

Иссиққина блиндажга йиғилган бир гуруҳ жангчилар билан суҳбат қизиб кетди. Мудофаа вақти. Фақат ора-чора отишмалар бўлиб турган эди. Қўшинларимиз Белоруссиянинг Гомель шаҳри атрофида янги ҳужумларга тайёрланиш билан машғул. Бу сиёсий суҳбатлар учун анчагина қулай пайт.

Жангчиларни ҳамма нарса қизиқтиради. Нега иттифоқчиларимизнинг (Англия ва Америка) иккинчи фронтини очмаётганликларидан тортиб, майда-чуйда саволлар ўртага ташланади. Сержант Абдуллаевни ўзбеклардан чиққан Совет Иттифоқи Қаҳрамонлари баҳодирлиги қизиқтиради.

Гап шундаки, Гомель районидаги 48-армия ҳарбий қисмларимизда ўзбеклардан Совет Иттифоқи Қаҳрамонлари йўқ эди.

Лекин жангчиларимизнинг истакларига қўмондонлик ва сиёсий бўлимлар жуда катта эътибор билан қарардилар. Шунинг учун 1-Белоруссия фронти сиёсий бошқармаси Ўрта Осиё ва қозоғистонлик қаҳрамонларни бир қанчасини вақтинча агитатор-жангчи қилиб қисмларга юборишга қарор қилди.

Совет Иттифоқи Қаҳрамонлари Усмонов ва Қозоқбоевлар 48-армия қисмларига боришди. Қаҳрамонларнинг кўп миллатли жангчилар билан учрашуви жуда ҳаяжонли ўтди. Усмонов ва Қозоқбоев окопларда, блиндажларда бўлиб, жангчиларга ўзлари иштирок этган жанглар тўғрисида ҳикоя қилиб беришди.

* * *

Фронт йилларидаги хотира дафтарчамни варақлар эканман, Муллажон Узоқов билан Улуғ Ватан урушининг охирги кунларида учрашганимиз кўз олдимга келди.

1945 йилнинг 21 апрелида Совет Армияси Берлин томон охирги, ҳал қилувчи ҳужумни бошлаб юборди. Ўша куни кечасиёқ соат бирда бизнинг қўшинларимиз Берлинга етиб бориб, шаҳарни забт қилишга киришдилар.

Биринчи Белоруссия фронти ҳарбий қисмларининг бир қисми эса Берлинни четлаб ўтиб, ғарб томон ҳужумни давом эттира борди ва Гитлернинг охирги резерв кучларини тор-мор қила бошлади.

Бу жанговар юришда генерал Крюков ва полковник Узоқов раҳбарлик қилган кавалерия дивизияси ҳам иштирок қилди. Муллажон Узоқов дивизия командирининг сиёсий қисм бўйича муовини эди. Дивизия Ватан урушида бир талай қаҳрамонона, шонли манёврлари ва шиддатли ҳужумлари билан шуҳрат қозонган эди.

Дивизиянинг сўнгги жанглари генерал Степаненко бошлиқ корпуснинг составида Эльба дарёсига яқин Ратенау шаҳри атрофида бўлди. Бу пайтда мен биринчи Белоруссия фронти сиёсий бошқармасида ҳарбий агитатор бўлиб ишлардим

1945 йилнинг 29 апрелида бошлиғимизнинг буйруғи билан кавалерия корпусига бордим ва бу ерда полковник Муллажон Узоқов билан учинчи марта учрашдим. (Бундан олдин Узоқов билан Белоруссия ва Польшада бўлган жанглар вақтида икки марта кўришишга муяссар бўлган эдим).

1945 йилнинг 7 май куни... «Уруш тамом бўлибди», деган миш-миш тарқалди. Аслида ҳам уруш тамом бўлиши ҳаммага аён эди. Шу куни эрталаб дивизия қўмондонлиги немис асирларидан беш кишини душман қўшинлари томон юбориб, инсонпарварлик нуқтаи назаридан, бекорга қон тўкиб, қурбон бермай таслим бўлишни таклиф этди. Лекин «СС»чи каллакесарлар сурбетлик қилиб ўт очдилар. Шундан сўнг қўмондонлигимиз душманга охирги зарбани бериб, шаҳарни қўлга олиш тўғрисида буйруқ берди.

Полковник Узоқов дивизиядаги сиёсий ходимларни йиғиб, вазифани тушунтириб берди ва ҳаммани жангчиларимиз ёнида туриб, ҳужумни муваффақиятли тугаллашни таъминлаш кераклигини тушунтирди. Узоқов билан келишувимизга кўра мен шаҳарнинг шимолий қисмида ҳужум қилаётган полкка кетдим. Узоқов эса иккинчи полкка кетди. Жанглар бутун кун ва тун бўйи давом этди. Ниҳоят, қисмларимиз Ратенаунн тамомила эгалладилар.

Полкдан мен кечаси соат бирда қайтдим. Полковник Узоқов келмаган эди. Уни кутиб-кутиб кўзим уйқуга чалинибди. Бир вақт уйқу аралаш унинг вазмин, мулойим товуши қулоғимга чалинди. Узоқов ўз адъютанти билан сўзлашаётган экан: «Володенька, мана уруш ҳам тамом бўлди, сени чин юракдан қутлайман».

Тушимми, ўнгимми? Йўқ, ўнгим экан. Сакраб ўрнимдан турдим.

— Муллажон ака, нима, нима деяпсиз?

— Ҳа дўстим, ҳақиқатан ҳам уруш тугади.

Биз бир-биримизни қутладик. Кўзимиздан севинч ёшлари оқди.

Бу воқеа 9 майга ўтар кечаси — ғалаба тонгида бўлган эди.

Ҳ. ТУРСУНОВ,
тарих фанлари доктори.

ЯНГИ КИТОБЛАР

А. С. Коровкин — **Инфрақизил нурлар техникаси.** 75 бет, баҳоси 17 тийин.

Киши қоронғида кўролмайди. Лекин олимлар ихтиро қилган асбоб билан қоронғида ҳам кўриш мумкин. Китобда шу асбобнинг тузилиши ва инфрақизил нурлар баён қилинган.

Коллектив — **Ким, қачон, нега?** 288 бет, баҳоси 62 тийин.

Қуёш абадий нур сочиб тураверадими? Ер марказигача совуйдими, шунда нима воқеа юз беради? Баъзи юлдузлар нега думли бўлади? Дунёни ҳеч сув босганми? Ҳайвонлар тилимизни тушунадими? Сунъий ёмғир ва қор қандай ёғдирилади? Кузда дарахтларнинг барги нега тўкилади? Шу ва яна бошқа қизиқ саволларнинг жавобини ана шу китобдан топасиз.

Лян А. — **Профессор Никовнинг қаҳрамонлиги.** 22 бет, баҳоси 23 тийин.

Шу китобни ўқисангиз, совет медикларининг Афғонистонда вабо касаллиги эпидемиясига қарши курашда кўрсатган фидокорлигига қойил қоласиз.

Рожков В. Е., Рожкова М. А. — **Гипноз ва дин.** 115 бет. баҳоси 23 тийин.

Гипноз ўзи нима? Касалликларни гипноз билан даволаш. Ўтмишда гипноздан дин қандай фойдаланган ва ҳозир қандай фойдаланмоқчи? Шуларнинг ҳаммаси бу китобчада баён қилинган.

Стекольников И. С. — **Чақмоқ билан момақалдироқ ҳақида фан ва дин.** 94 бет. баҳоси 19 тийин.

Бу китобни ўқисангиз, яшин пайдо бўлиши, одам ва ҳайвонларни яшин уриши, электр системаси ва радиога яшиннинг таъсири, яшинни ушлаб олиб, энергиясидан фойдаланиш йўллари ҳақида тўла маълумот оласиз. (ЎзТАГ).

Кино — оммага

Республикамиз кинoси 40 йиллик тарихга эга. Шу давр ичида кино санъатимиз ҳар жиҳатдан ўсди, камолга етди. Фақат ўтган йилнинг ўзида «Ўзбекфильм» киностудиясида 8 та бадиий фильм ишланди.

Бу муваффақиятлар республика кино ходимлари союзи пленумларида ҳам алоҳида қайд этилди. Бироқ, кино санъатимизнинг ҳозирги аҳволи ва равнақи хусусида сўзлаганда яна бир актуал масала — кино пропагандаси ҳануз эътибордан четда қолаётганини айтиб ўтиш керак. Томошабинлар фақат фильмни кўриш эмас, балки фильм яратувчи ижодий коллективи, кино намояндаларини кўришни, улар билан ижодий учрашувларни, улар ҳақида мароқли кинолекцияларни эшитишни хоҳлайди, кино оламидаги янгиликлардан хабардор бўлиб тургиси келади. Афсуски, совет кино санъати пропаганда бюроси Ўзбекистон бўлими (директори ўртоқ Л. А. Андресовский) бу борада ташаббус кўрсата олмаяпти.

Маълумки, мазкур бўлим малакали лекторларга, лекция давомида кўрсатиладиган турли номдаги фильм фрагментларига эга. Унинг бирдан-бир вазифаси бутун чоралар билан кино пропагандасини кучайтиришдан иборат. 1961 йилда Фарғона шаҳрида ўтказилган 15 минг кишилик кино байрами бу соҳада муҳим қадам бўлди. Бўлим 1963 йилда турли темаларда 260 кинолекция ва ижодий учрашувлар ўтказди.

Ўтган йили Тошкент, Москва, Олмаотада, шунингдек Сирдарё, Фарғона, Хоразм областларида ўтказилган кинолекцияларга 76 мингга яқин киши қатнашди. Ўқувчилар учун 32 кинолекция ташкил этилди. Айниқса, Янгийўлдаги бир қатор колхоз ва совхозларда Ўзбекистон халқ артистлари Р. Пирмуҳамедов ва М. Ёқубова иштирокидаги ижодий учрашув ва кинолекциялар мароқли ўтди ва дала меҳнаткашларининг кино санъатига бўлган қизиқиш ва муҳаббатининг ёрқин далилига айланди. Ўтган йилги кинолекциялар орасида «Ленин образи экранда», «Ўзбек киносанъати 40 йил ичида», «Ўзбек киносининг ҳозирги тараққиёт босқичи», шунингдек, Совет кино санъати атоқли намояндаларининг ижодий портретлари, ҳамда Шекспир, Довженко, Тарас Шевченко, А. Гайдар асарлари экранда, деган темалардаги ва чет эл кино санъатига бағишланган кинолекциялар томошабинларга манзур бўлди.

Тилга олинган бир қатор муваффақиятлар билан бирга камчиликларни ҳам очиқ айтиб ўтиш керак. Кейинги йилларда бўлим плани асосан Тошкентда ўтказилаётган тадбирлар ҳисобига бажарилаяпти.

Бизнингча, бўлим фаолияти доирасини янада кенгайтириш тўғрисида ўйлаб кўрмоқ керак. Тошкент, Самарқанд, Бухоро каби йирик шаҳарларда бўлимнинг махсус кинолекторийларини ташкил этиш мақсадга мувофиқдир.

Совет кино санъатининг босиб ўтган йўли, унинг жаҳоншумул муваффақиятлари, атоқли кино намояндаларининг ижодий портретлари, талантли ёш кино санъаткорлар плеядаси — бундай актуал темалар кенг меҳнаткашлар оммаси, ўқувчилар, ёшлар ўртасида янада кенг ва катта аудиториясини кутмоқда.

Республикамизнинг турли районларида бундай тадбирларни ўтказишда республика Кинематография бўйича давлат комитети, кинофикация маъмурияти, шунингдек маҳаллий партия ва комсомол комитетлари ўз ёрдамларини аямасликлари лозим. Чунки кино пропагандаси биринчи галда халқни, ёш авлодни коммунистик руҳда тарбиялашга қаратилгандир.

Ж. ТЕШАБОЕВ,
санъатшунослик кандидати.
Б. ҲАСАНОВ,
санъатшунос.

ЁШЛАР ИЖОДИДАН

ГИЛОС

Ез шиқида вақтидан эрта
Уйғонибди бу нозик ниҳол.
Силаб-сийпаб ел айтган эртак
Бошларига ёпмиш оқ рўмол...
Боқиб қолдинг нечун паришон?
Қўлларингда гилос шавдаси.
Ё сенинг ҳам қалбингда туғён—
Қўзғадими севги савдоси?
Кўз олгувчи тим қора сочинг
Белгинангдан ошмаган ҳали.
Айланмасин ҳаёлдан бошинг,
Ҳали шошма, шошмагин ҳали.
Гилосинг-ку эрта гуллабди,
Илиқ еллар уни алдабди.
Сен хушёр бўл, севгингни
зинҳор
Кўрма баҳор, гуллар ҳуснида.
Сен баҳор бўл ва этгил баҳор
Совуқ қорни, совуқ музни-да!
Ҳавас қилма севгининг гўзал
Ўйин-кулги, суронларини.
Енгмоқликни кўзлагил аввал
Муҳаббатнинг бўронларини...

* * *

Ўлимимга бир соат қолса,
Буни сезсам олдиндан агар,
Ваҳимага тушмасдим асло
Энг охирги нафасга қадар.

Борардиму дўстим ёнингга,
Сўрамасдим рози-ризолик.
Ўша гапни солиб ёдингга
Турар эдим ҳузурингда тик.

О, ўша кун, ўша кун ноҳақ
Азобладим,
Қалбинг тирладим.
Сўнг йилларча чекиб юрдим оҳ,
Кўзда ёшсиз,
Унсиз йиғладим.

Умрим бўйи курашгум, енгум,
Бўлмасин деб шу хато такрор.
Доим кафил турар шу жоним,
Ҳеч ким ноҳақ кўрмагай озор.

Ўлимимга қолса бир соат,
Буни сезсам олдиндан агар,
Қилмас эдим тоат, ибодат
Энг охирги нафасга қадар.

Дўстим!
Сенинг қаршингда фақат
Фармонингга турардим тайёр.
Дердим:
— Умрим қолди бир соат,
Не буюрсанг сенда ихтиёр...

Юсуф ШОМАНСУР.

СОНЕТ

Оролнинг пойига қуйгунича бош
Аму ошиб келмиш минг тошлик йўлдан.
Қирғоқни емириб, уриб тошга-тош,
Бир томчи сувини бермаган қўлдан.

Шунча олис йўлни босиб ўтса ҳам
Амуни ўпмаган бирорта дарё.
Ҳар томчи сувида бениниб кўнлам,
Оғушида ётган янги бир дунё.

Ва лекин қўлини тутмаган ҳеч ким,
Ҳеч ким олмагандир қолидан хабар
Бу олтин тупроққа бош қўйиб, балким
Минг-минг йиллар оқиб ётган бесамар.

Бахтини топгунча менинг халқим ҳам
Амудай йўл босди, Амудай ўктам.

Барот БОЙҚОБИЛОВ.

ИСТАК

Шеър учун юракнинг ўзи бас дединг,
Майлига сенингча шундай ҳам бўлсин.
Аммо истагим шу, ўша юракда —
Ҳаёт гўзаллиги мавж уриб турсин.

НАМАНГАН

Гўзал боғларингда кезганда ҳар чоқ
Бутун вужудим-ла роҳат қиламан.
Шунда савол берар дўстларим, бироқ —
Улар сўровидан роса куламан.
Дейдилар: — Айтингчи, сизни Наманган
Не учун шунчалар этди хумори?..
Деймanки, айтингчи, ким ҳам соғинмас,
Агар шунда бўлса қалби, нигори.

Ғуломжон АКБАРОВ.

ТЕМИР ОДАМ

Бир ҳайкал турибди
У — Робот эмиш,
Темирдан ясалган, одам тимсоли.
Илмда энг сўнгги кашфиёт эмиш,
Ақлли зот эмиш, қусурдан холи.
Шахмат ҳам ўйнармиш,
Ер ҳам қазирмиш,
Истаса, ювармиш юзу қўлини.
Ҳадису ҳисобдан адашмас эмиш,
Ҳаттоки, санармиш Сомон йўлини.
Енида халойиқ ҳайратда турар:
— Қарангиз, нақадар ақлли, мумтоз.
Хулласи, оламда кашфиёт дерлар,
Кашфиёт эмас бу, кечиринг, устоз!
Тилсимни билмайман, аммо анчайин
Одатим тарк этиб, кўкрак кераман:
Мен сизга темирнинг худди шундайин.
Ажиб бир нусхасин топиб бераман.
У ҳам ишлай билар, унинг қошида
Сизнинг темирингиз ожиз бир буюм.
У ҳам санай билар, унинг бошида
Алжабр усули уюм ва уюм...
Балки у донодир беқиёс, янка,
Балки йўқ унингчун бирор муаммо.
Балки у ҳеч қандай темир-терсакка
Вужуди аълосин эгмайди, аммо,
Устоз, қалби йўқдир унинг ҳам, ҳайҳот,
На нафрат, на ишқни танламас у ҳам.
Унинг ҳам кўзида чақнамас ҳаёт,
Мунис боқишларни англамас у ҳам.
У ҳам тўлғанолмас, инграмас, кулмас,
Йиғлаган гўдакни юпатолмас ул.
У ҳам юлдузларнинг ҳидини билмас,
Бағрини тирнамас сўлаётган гул.
Кимсанинг меҳридан, балки, о, балки —
Сизнинг темирингиз, бўлар миннатдор.
Азиз дўст, меҳрни билмас бу ҳали,
Дўст тутиб, йўлларга чиқмас интизор.
Дунё-ю одамлар тақдири зарра
Ташвишга солмагай, йўқ зўру зори;
Ташвишга солмагай на қўшиқ ва на —
Менинг юрагимда нималар бори...
Ҳаётнинг ададсиз уммони ичра
Учрар шу хил ғариб-темирлар ҳиссиз...
Ва лекин ўзларин темирмас сира, —
Муҳтарам инсон деб атарлар, эсиз...
Шундайлар бўлмаса, азалдан тупроқ
Яшнарди тағин ҳам гўзал ва мумтоз...
Темир одам ясаб юрган ўша чоқ
«Жонли темир»ларни ўйлангиз, устоз!

Абдулла ОРИПОВ.

БАҲОР

Тинчлик бермас менга қалбим у замон.
Апрелнинг тонгидек хушбўй, чақмоқли.
Ҳар нафаси — қўшиқ, мусиқа, достон,
Жар солиб куйламоқ уни мароқли.
Баҳор кучди олам табиатига,
Кунба-кун ўзгарар инсон, ер юзи.
Шодлик ўйнар одам табиатида,
Чарақлар кўзларда бахт—эрк юлдузи...
...Узоқ-узоқларда гумбир-гумбирлаб,
Пар-пар еримоқда осмон дамба-дам.
Дейман:
Ханда уриб,
Қушлар чулдираб,
Баҳор кезар чоғи у ерларда ҳам.

Чўлпон ЭРГАШЕВ.

ДАРЁ БЎЙИДА

Дарё, сени кўп куйладим
мен,
Дарё, сенга кўп сўйладим
мен.
Лим-лим тўлиб,
оқиб тинч, сокин
Сўзларимни тингладинг,
бироқ —
Сенда йўқ-да инсон
идроки,
Сенда йўқ-да на тил, на
қулоқ,
Оқиб кетди барчси бекор!
Хайрлашай, дедим, сўнгги
бор.
Она дарё! Энди қайтаман...
Юракдаги эзгу дардимни,
Шодликларим,
ҳасратларимни —
Одамларга бориб айтаман!

Омон МУХТОРОВ.

ТИНЧЛИК

ҚЎШИҚ

Тинчлик порлоқ қуёшдир,
Тинчлик бизга қўлдошдир.
Тинчлик ила ер яшнар
Тинчлик бахтга йўлдошдир.
Гўзал турмуш тинчликда,
Кўнгиллар хуш тинчликда.
Ижод, яратиш билан
Кўнгиллар хуш тинчликда,
Тинчлик бўлсин жаҳонда,
Дўстлик кулсин ҳар ёнда.
Коммунизм — нурафшон,
Порлайверсин ҳар онда.

Тўлқин РАЖАБИЙ.

ТОНГДАЙ КУЛИБ

Тонгдай кулиб боққан
бахтли замона,
Дилдан тилга кўчар қўшиқ,
тарона.
Шу апрель қуёши баҳор
мисоли
Мангу берди бизга саодат,
зиё.
Шу туфайли ўзбек қизин
иқболи
Қуёшдай порлоқдир, севинч
бир дунё.
Ёруғ кун туфайли битди
паранжи,
Йўқолди дилдаги озори,
ранжи.
Чеҳралар очилди баҳорги
гулдек.
Яйраймиз, сайраймиз қувноқ
булбулдек.
Эркин қулоч ёйиб куламиз
мағрур,
Устоз мураббийга айтиб
ташаккур.

Ҳакима ҲАСАНОВА,
Самарқанд.

● ● ● ●

ШАХМАТ

И. С. ТУРГЕНЕВ ЗЎР ШАХМАТЧИ БЎЛГАН

Кўпгина машҳур рус ёзувчилари шахматни севишган. А. С. Пушкиннинг кутубхонасида шахматга доир адабиётлар бўлган. Н. Г. Чернишевский 1862 йили Петербургда шахмат клуби ташкил қилган.

А. Н. Герцен, В. Г. Короленко, Н. П. Огарев, Н. А. Некрасов шахмат тахтаси устида хузур билан «жанг» қилишган. Л. Н. Толстой шахмат ўйнаш учун деярли ҳар куни вақт топа олган, болаларини ҳам ўргатган. Рассом И. Е. Репин, музикачилар С. Н. Танеев ва А. Б. Гольденвейзер унинг рақиблари эди.

Рус ёзувчилари орасида И. С. Тургенев энг кучли шахматчи бўлганлиги шубҳасиздир. Парижда лигида у турнирларга қатнашиб юқори ўринларни эгаллаган. И. С. Тургенев италиялик шахмат мастери С. Дюбуага қарши муваффақият билан ўйнаган. Ҳатто бир вақтлар И. С. Тургенев билан ўтган аср ўрталарида яшаган жаҳоннинг зўр шахматчиларидан бири Д. Гарвиц ўртасида матч ўтказиш мўлжалланган эди.

1870 йили Баден-Баденда шахмат конгресси ўтказилиб, унда И. С. Тургенев шахматчилар халқаро съездининг вице-президенти қилиб сайланган.

Диаграммадаги позиция 1861 йили кучли Париж шахматчилари турнирида польшалик В. Мачусский билан И. С. Тургенев ўртасида ўйналган партияда вужудга келган.

Ўйин диаграммадаги позицияга келгунга қадар бундай давом этган (Тургенев қора доналар билан ўйнаган):

1. d4 d5 2. c4 e6 3. Кc3 Cb—6 4. f3 c5 5. a3 С:c3+ 6. bc Фa5 7. Cd2 Кf6 8. Фc2 Cd7 9. e4 de 10. fe cd 11. cd Фh5 12. Кf3 Фg6 13. Cd3 Ф:g2 14. Лf1 Кc6 15. 0—0—0 Кg4 16. Лdе1 h6 17. d5 Кce5 18. К:e5 К:e5 19. Лg1 Фf3 20. Лe3 —f6 21. Cc3 К:d3 + 22. Ф:d3 Фe7 23. С:g7 Лg8 24. Лeg3 0—0—0 25. Фe3 b6 26. Ф:h6 Фc5 27. Cd4 Ф:c4+ 28. Лc3 Л:g1+ 29. Кpd2 Ф:c3+ 30. Кр:c3 Лg4 31. Фh5 Лf4 32. Фe5 Лf3+ 33. Кpb2

Моддий жиҳатдан рақибларнинг кучи тенг. Бироқ И. С. Тургенев оқ шоҳнинг ноқулай жойлашганидан фойдаланиб, унга шиддатли ҳужум бошлайди:

33...Лg8 34. Сс3 Са4! (барча қора доналар — ҳужумга шай) 35. Фd4 Лg2+ 36. Cd2 Cd7 (фил ўз вазифасини бажарди— оқ шоҳни b3 хонасига йўлатмай жойига қайтди) 37. h4 Лf2 38. Крс3 Л:d2 39. Фа8+ Крb7 40. h5 ed 41. ed Л:d5 42. h6 Cf5 43. Фf6 Лс2+ 44. Крb4 а5+ 45. Кра4 Лс7 (Тургенев ҳақиқий мастерларча ўйнамоқда—фили билан с2 дан мот қилмоқчи) 46. Кр b3 Лb5+ 47. Кра4 Cd7!

Оқлар ғалати аҳволда қолди. Уларнинг шоҳи «ўлим»га маҳкум. Қоралар «ҳукм»ни b5 даги рухини юриб ижро қилади. 48. Фf3+ нинг фойдаси йўқ, чунки 48... Кра7 дан сўнг, янги мот хавфи йўқолмайди.

Шунинг учун В. Мачусский енгилганлигини тан олади. Геъниал ёзувчи И. С. Тургенев мана шундай зўр шахматчи эди.

М. МУҲИДДИНОВ,
СССР спорт мастери.

ЕР ЮЗИДА

ХАЛҚАРО ТЕМАДА

КАПИТАЛИСТИК МАМЛАКАТЛАРДА СИНФИЙ ЖАНГЛАР ❋ ПРОЛЕТАРИАТ БИРДАМЛИГИ ❋ ТИНЧЛИК ТАРАФДОРЛАРИНИНГ ТАЛАБИ ❋ КОММУНИСТЛАР ОБРЎЙИ ОШМОҚДА

ИШЧИЛАР ҲАРАКАТИ ЮКСАЛИБ БОРМОҚДА

Капиталистик мамлакатларда ишчиларнинг забастовкаси кейинги ойларда янада кўпайди, Италия, Франция, Чили ва Аргентинада бўлиб ўтган парламент ва муниципиал сайловларида коммунистик партиялар ва сўл партияларнинг блоклари анча муваффақиятлар қозондилар, тинчликни ҳимоя қилиш йўлида оммавий чиқишлар ташкил этилмоқда. Буларнинг ҳаммаси капиталистик мамлакатларда ишчиларнинг монополияларга ва империалистик реакцияга қарши кураши авж олаётганидан далолат бермоқда. Ишчилар синфининг миллий-озодлик ҳаракати билан халқаро бирдамлиги Вьетнам халқини Америка империализмининг босқинчилик агрессиясидан ҳимоя қилиш йўлида бошланган кенг ҳаракатда айниқса ёрқин акс этмоқда.

Капиталистик мамлакатлардаги ишчилар синфининг кураши хилма-хил объектив шароитда давом этмоқда. Шу сабабли ҳар бир мамлакатда капитализм ҳукмронлигига қарши кураш ишчилар синфи олдига ўзининг алоҳида, специфик вазифаларини қўймоқда ва бу кураш методларини белгилаб бермоқда.

АҚШда Америка пролетариатининг энг эзилган қисми бўлган негр аҳолисининг кураши зўр куч билан юксалганлиги диққатга сазовордир. Негрларнинг ҳуқуқсиз аҳволи уларни капиталистларнинг айниқса ваҳшиёна эксплуатациясига қурбон қилмоқда. Шу сабабли негрларнинг гражданлик ҳуқуқлари учун олиб бораётган курашлари билан бутун Америка ишчилар синфининг меҳнат шароитини яхшилаш учун олиб бораётган кураши бир-бирига бевосита боғланган. Негрларнинг кураши Америка ишчилар ҳаракатига сиёсий жанговарлик ва революционлик элементини киритмоқда.

Асосий капиталистик мамлакат бўлган АҚШда ишчилар ва хизматчилар орасида ишсизлик айниқса кўпайиб кетди. Шу сабабли бу мамлакатда капитализм шароитида ишлаб чиқаришни автоматлаштириш ўсиб бораётганлиги натижасида туғилаётган ҳалокатли оқибатларга қарши ишчилар ўзларини ҳимоя қилишга интилаётганликлари забастовкалар бошланиб кетиши учун асосий баҳоналардан бири бўлмоқда. АҚШда кейинги ойларда катта забастовкалар бўлиб ўтганлиги диққатни жалб қилди. Жумладан автомобиль саноати ишчиларининг забастовкасида 250 минг киши ва портлардаги юкчиларнинг забастовкасида 60 минг киши қатнашди. Бу забастовка мамлакатнинг Шарқий соҳилидаги денгиз портларининг ҳаммасида ишларини тўхтатиб қўйди. Ҳозирги вақтда 450 минг ишчини ўз ичига олган пўлат эритиш саноатида ўткир можаро етилиб турибди. Саноатнинг шу тармоғида 1 майда забастовка бошланиб кетиши эҳтимолдан холи эмас.

Япония меҳнаткашлари кўклам байрами бўлган биринчи Майни иш ҳақини ошириш ва меҳнат шароитини яхшилаш учун кураш кучайиб бораётган шароитда кутиб оладилар. Япония касаба союзлари бош кенгашини ва бетараф касаба союзлар федерациясини (буларнинг сафида ҳаммаси бўлиб етти миллионга яқин аъзо бор) ўз ичига олган Бирлашган касаба союз комитети «бу йил баҳордаги касаба союз кампанияси иш ҳақи соҳасида Европадаги даражага эришиш учун курашдан иборат бўлиб қолди» деб эълон қилди.

Лекин ишчилар ўзларининг жипсликларини ва ғалаба қозонгунча курашга маҳкам бел боғлаганликларини капитал фронтига қарама-қарши қилиб қўймоқдалар. Март ва апрель ойларида металлургия, кўмир, химия, кемасозлик саноатлари ишчиларининг забастовкалари бўлиб ўтди. Ишчилар ўзларининг курашларини кўпроқ зарбдор кучга айлантирмоқ учун касаба союзларининг раҳбарлигида бу курашни уч тўлқин тариқасида ўтказишга қарор қилдилар: биринчи тўлқин 25 февралда бошланди, иккинчиси 25 мартда бошланди ва учинчи тўлқиндаги курашни 1965 йилнинг охирида ўтказиш планлаштириб қўйилди. Масалан, 17 мартдаги бир кунлик забастовканинг ўзидагина икки миллион киши қатнашди.

Япония пролетариати иқтисодий манфаатлар учун олиб бораётган ўзининг курашини сиёсий курашлар билан маҳкам боғламоқда. Масалан, «кўкламги ҳужум» давомида японлар Американинг Вьетнамдаги агрессиясига қарши норозилик митинглари ташкил қилмоқда. Порт ишчилари ва денгизчилар Вьетнамдаги уруш учун мўлжалланган қурол-яроғларни юклашдан ва ташиб беришдан бош тортмоқдалар. 20 апрелда Токиодаги Сиба паркида АҚШнинг Вьетнамдаги агрессиясига қарши 50 минг кишилик намойиш бўлиб ўтди.

Италияда пролетариатнинг синфий кураши айниқса кенгайиб кетди. Забастовкалар натижасида нобуд бўлган иш соатларининг миқдори 1963 йилдаги 134 миллион ўрнига 1964 йилда 266 миллион одам-соатга етди. Италия пролетарларининг кейинги ойлардаги забастовка кураши тўғрисида баъзи маълумотларни кўрсатиб ўтамиз. Январда бинокор ишчиларнинг иш ҳақини оширишни талаб қилиб ўтказган забастовкасида 100 минг киши қатнашди. Февралнинг айрим кунларида турли шаҳарларда бўлган забастовкаларда қатнашувчи кишилар 2 миллион кишига етди. Бу забастовкаларда машинасозлик, химия, газ, резина, кемасозлик, шиша саноатларининг ишчилари қатнашдилар. Март ва апрелда алоқа, темир йўл транспорти, шаҳар транспорти, қоғоз фабрикаларининг ишчилари иш ташладилар.

Бу кураш давомида Италия пролетариати ўзининг юксак даражада синфий онглилигини ва пролетар бирдамлиги хисларини намойиш қилмоқда. Бунга мисол қилиб Римдаги «Фьорентини» заводидаги забастовкани кўрсатиб ўтиш мумкин. Бир қанча кишининг ишдан бўшатилганлигига қарши норозилик юзасидан фабрика ишчилари ишни тўхтатдилар ва 38 кунгача заводдан чиқмадилар. Мамлакатнинг ҳамма томонидан уларга озиқ-овқат ортилган машиналар келиб турди, уларнинг оилалари учун бутун мамлакатда пул тўпланди. Шундай қилиб ишчилар енгиб чиқдилар. «Фьорентини» заводидан кейин «Милатекс» фабрикасининг меҳнаткашлари ҳам ишчилар ишдан бўшатилаётганлигига ва ишлаб чиқариш тўхтатилаётганлигига қарши кураш бошлаб юбордилар.

Италия пролетариатининг курашига Компартия раҳбарлик қилмоқда. Италияда Коммунистик партиянинг обрўйи тўхтовсиз ошиб бормоқда. Бундан беш ой муқаддам бўлиб ўтган муниципал сайловларда коммунистлар 1963 йилда бўлиб ўтган сайловларга қараганда анча кўп овоз олдилар. Мана шунинг ўзи ҳам Италия халқи Компартиянинг сиёсий йўлини ва амалий фаолиятини тобора кўпроқ қувватлаётганлигини кўрсатиб турибди.

Италия коммунистлари курашаётган Вьетнам халқи билан бирдамлик ҳаракатининг олдинги сафида бормоқдалар. Италия Компартияси бутун партияга мурожаат қилиб, «Америка империализмининг ваҳшиёна ва қабиҳ агрессиясига қарши олдинги позицияларда кураш олиб бораётган Вьетнам халқи билан бирдамлигимизнинг биринчи конкрет далили» тариқасида юз миллион лира пул тўплашга чақирди.

Франция ишчилар синфи Коммунистик партия раҳбарлигида иқтисодий ва сиёсий курашни умуммиллий миқёсда айниқса моҳирлик билан қўшиб олиб бормоқда. Национализация қилинган корхоналардаги ишчилар ва хизматчиларнинг ҳукуматнинг иш ҳақини оширмаслик сиёсатига қарши ўтган йил декабрда ва шу йил январда ўтказган ялпи забастовкалари 1947 йилдаги синфий жанглардан кейин француз пролетариати бошлаган энг катта курашлардан бири бўлди. Январдаги забастовкада уч миллиондан кўпроқ ишчи ва хизматчи қатнашди. Реакцион буржуазия коммунистларнинг Франциядаги кенг меҳнаткашлар оммаси орасидаги сиёсий таъсирини заифлантиришга ҳар қанча уринган бўлса ҳам ҳеч бир натижа чиқара олмади. Буни, жумладан, шу йил мартда ўтказилган муниципал сайловларнинг натижалари очиқ кўрсатди. Буржуазия партиялари ҳар қанча найранг ишлатганларига ва ғирромлик қилганликларига қарамай, Франция коммунистик партияси ўзининг аввалги позициясини сақлаб қолишгагина муваффақ бўлиб қолмай, шу билан бирга бу позицияларни анча мустаҳкамлашга ҳам эришди.

Англиядаги сиёсий аҳволнинг моҳияти шундан иборатки, ўтган йилнинг октябрида ишчи ва хизматчилардан бўлган сайловчиларнинг қўллаб-қувватлаши туфайли ҳокимият тепасига чиқиб олган лейбористлар ҳукумати, Англия Компартиясининг раҳбари Голлан сўзи билан айтганда, йирик капиталнинг гумаштаси сифатида ҳаракат қилмоқда. Жумладан молларнинг ва кўрсатилаётган хизматларнинг нархлари кейинги вақтларда анча кўтарилганлигига қарамай, лейбористлар ҳукумати иш ҳақини оширмаслик сиёсатини ўтказиб келмоқда. Ишчилар синфи ҳукуматнинг бу сиёсатини қатъиян рад қилмоқда. Темир йўлчилар, шахтёрлар, металлурглар, ўқитувчилар ва бошқа касблардаги жами уч миллионга яқин кишини ўз сафида бирлаштирган 60 га яқин касаба союзлари ҳозир иш ҳақини ошириш тўғрисидаги талабни кўтариб чиқмоқдалар. Мана шуларнинг ҳаммаси кескин можаролар ва забастовкалар бошланиб кетишидан дарак бермоқда.

Инглиз ишчилари Вьетнам халқи билан бирдамлик ҳаракатини ташкил этишда бош ролни ўйнамоқдалар. Шотландия тредюнионлари конгрессининг апрель ойи ўрталарида бўлиб ўтган конференцияси Американинг Вьетнамдаги қуролли интервенциясини қатъиян қоралади. АҚШнинг Вьетнамдаги агрессиясига чек қўйишни талаб қилиб, инглиз тинчлик тарафдорлари бошлаган юриш 19 апрелда Лондондаги Трафальгар майдонида 50 минг кишилик жуда катта митинг ўтказилиши билан тамомланди.

Испания меҳнаткашларининг иқтисодий кураши Франконинг фашистлар диктатурасини тугатиш учун олиб борилаётган сиёсий кураш билан чамбарчас боғланмоқда, Бу эса ҳозирги Испаниядаги сиёсий ҳаётнинг аҳволини белгилаб берувчи асосий фактордир Мамлакатнинг гоҳ у районида, гоҳ бу районида испан пролетариати, студентлари, ёшларининг забастовкалари, митинглари ва намойишлари мудом ўтказилиб турибди. Январда Мадридда ишчиларнинг катта намойиши бўлиб ўтди. Намойишчилар касаба союзларнинг ишлаши учун эркинлик берилишини, забастовкалар қилиш ҳуқуқининг тан олинишини, 44 соатлик иш ҳафтаси белгилашни талаб қилдилар. Март ойида Астурия шахтёрлари иш ҳақини оширишни талаб қилиб бир қанча забастовкалар ва намойишлар ўтказдилар. Март ойининг ўрталарида Мадридда ва Бильбаода студентлар ва ёшларнинг катта намойишлари бўлди. Бу намойишлар вақтида кўчаларда полиция ва ҳукумат кўшинлари билан тўқнашувлар ҳам бўлди. Студентлар ва ёшлар демократик эркинликларни тиклашни, мустақил касаба союзлар тузишни, ўқувчиларнинг манфаатларини ҳимоя қиладиган ташкилот таъсис этишни талаб қилдилар. Намойишлар «диктатура — йўқолсин, демократия — бор бўлсин!» деган шиорлар остида ўтди.

Синфий жанглар давомида испан ишчиларининг сиёсий онги ўсмоқда, уларнинг уюшқоқлиги мустаҳкамланмоқда. Улар ўзларининг махфий ишлайдиган касаба союз ташкилотларини, ишчи комитетларини тузмоқдалар. Корхоналарнинг хўжайинлари ҳам бу ташкилотлар билан ҳисоблашишга мажбур бўлмоқдалар. «Корхона хўжайинларининг кўплари, — деб ёзади Италиядаги «Унита» газетаси, — ғалаёнлар ва забастовкалар бўлиб қолган тақдирда махфий иш олиб бораётган ишчи комитетлари билан бевосита музокаралар бошлашни афзалроқ кўрмоқдалар, чунки расмий касаба союзларга қараганда улар билан самарали, реалистик ва амалий битимларни тезроқ тузиш, ёки тезроқ муросага келиш мумкинлигини биладилар».

Пролетариатнинг капитализмга ва империалистик реакцияга қарши синфий кураши бошқа капиталистик давлатларнинг ҳаммасида ҳам кучайиб бормоқда. Коммунистларнинг фидокорона фаолияти ва жаҳон социалистик системасининг муваффақиятлари ўтказаётган таъсир туфайли ҳамма жойда социализмнинг зафарли идеялари ўз кучини тобора кўпроқ намойиш қилмоқда.

И. ЛАПИЦКИЙ,
Д. КАСАТКИН.
(ТАСС).

УЧ ТУРДАН КЕЙИН

ФУТБОЛ

Ўтган куни мамлакат биринчилиги учун «А» класси биринчи группасида қатнашаётган командалар учинчи тур матчларини ўтказишди. Бу сафар ҳам пойтахт командаларининг омади келмади. «Спартак» Куйбишевда маҳаллий «Крилья Советов» командасига 0:1 ҳисобида ютқазиб қўйиб, иккинчи мағлубиятга учради. Бу мағлубият уларни еттинчи ўриндан ўн биринчи ўринга тушириб қўйди. Пойтахтнинг яна бир командаси — «Динамо» футболчилари ҳам мағлубиятга учрадилар. ЦСКА командасининг ҳужумчиси Б. Казаков киритган ягона тўп армия футболчиларига икки очко келтирди.

Мамлакат чемпиони Тбилисининг «Динамо» командаси Кутаиси торпедочиларини 2:0 ҳисобида мағлубиятга учратдилар.

Донецкнинг «Шахтёр» футболчилари мавсумни муваффақиятли бошладилар. Улар Москванинг «Локомотив» ва Ленинграднинг «Зенит» командасини мағлубиятга учратганларидан сўнг Ростовнинг армия спорт клуби командасидан ҳам бир очко олишга муваффақ бўлдилар. Бу матч 1:1 ҳисобида дуранг бўлиб тугади. Аммо тўплар нисбатига кўра Донецкликлар биринчи ўринни ЦСКА командасига бериб қўйишди.

Одессанинг «Черноморец» ва армия спорт клуби командалари ўртасидаги учрашув жуда кескин ва шиддатли ўтди. Ҳар иккала команда ҳам ҳануз кучлилар даврасида ғолиблик нашидасини суришмаган эди. «Черноморец» футболчилари ҳамжиҳатлик билан ўйнаб, ҳамшаҳарлари дарвозасига жавобсиз иккита тўп киритдилар ва турнир жадвалида бир йўла етти поғона юқорига кўтарилдилар.

Ленинграднинг «Зенит» командаси билан Киевнинг «Динамо» футболчилари ўртасидаги учрашув 0:0 ҳисоби билан тугади. «Нефтяник» «Динамо» (Минск)га 0:1 ҳисоби билан ютқазди.

УЧ ТУРДАН КЕЙИН КОМАНДАЛАРНИНГ ТУРНИР ЖАДВАЛИДАГИ АҲВОЛИ ҚУЙИДАГИЧА:

Командалар	Ўйин	Тўплар	Очко
ЦСКА	3	5-1	5
«Шахтёр»	3	4-1	5
«Динамо» Мн.	3	4-1	5
«Динамо» Тб.	3	6-3	5
«Динамо» К.	3	2-1	4
«Пахтакор»	2	1-0	3
СКА Ростов	3	3-3	3
«Торпедо» М.	3	2-3	3
«Черноморец»	3	4-4	2
«Нефтяник»	3	3-3	2
«Спартак»	3	2-2	2
«Зенит»	3	1-2	2
«Крилья Советов»	2	1-2	2
«Торпедо» К.	3	1-4	2
«Динамо» М.	3	1-3	1
«Локомотив» М.	2	1-3	1
СКА Одесса	3	1-6	1

ИНДОНЕЗИЯЛИК МЕҲМОНЛАР

Индонезия касаба союзлари марказлари бирлашган делегацияси Тошкентда бир неча кундан бери меҳмон бўлиб турди. Делегация ВЦСПС таклифига биноан, 1 Май байрамида қатнашиш учун СССРга келган. Делегацияга Индонезия Меҳнат департаменти жамоатчилик билан алоқа бюросининг мудири, касаба союзлари марказлари бирлашган секретариатнинг секретари Сумарьоно бошчилик қилмоқда.

Меҳмонлар Тошкент тўқимачилик комбинатининг цехларида ва Калинин районидаги «Ўзбекистон ССР 40 йиллиги» колхозида бўлдилар. Улар Ўзбекистон халқ хўжалиги виставкаси билан танишдилар, «Ўзбекистон ССР 10 йиллиги» дам олиш уйига, санъат музейига бордилар. Индонезиялик касаба союз арбоблари Маориф министрлигида республикада халқ маорифининг қўйилиши билан қизиқдилар.

Меҳмонлар Ўрта Осиё ва Қозоғистон мусулмонлари диния бошқармасига ҳам бордилар.

28 апрелда делегация Ўзбекистон касаба союзлари советида қабул қилинди.
(ЎзТАГ).

Суратда индонезиялик меҳмонлар «Октябрь 10 йиллиги» дам олиш уйида.

Телевидение

29 АПРЕЛДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 18.00 — **Телевизион янгиликлар**, 18.25 — **Тенгдошлар** (мактаб ўқувчилари учун). 19.00 — **Гул-гуляшнаб май келди**, 19.20 — Ғалаба кунининг 20 йиллиги олдидан. **Улар Ғалаба байроғини ўрнатдилар**, 19.50 — **Жанговар йиллар қўшиқлари**.

Рус тилида: 20.35 — **Телевизион янгиликлар**, 20.55 — **Санъат халққа хизмат қилади**, 22.00 — **Улар Шарқ томон боради** номли бадиий фильмнинг 2-серияси.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 — дан **Олмаота телестудияси эшиттиришлари**.

Театр

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 30/IV да **Хоразм қўшиғи**.

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 29/IV да **Алишер Навоий**, 30/IV да **Сўнгги нусхалар**.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 29/IV да **Ўғил уйлантириш**, 30/IV да **Тошболта ошиқ**.

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА

1 май кундуз соат 2 ва кеч 8 да,
2 май кундуз соат 12 ва кеч 8 да.

БАЙРАМ
концертлари

Концертларда: СССР халқ артисти **Ҳалима Носирова**, Ўзбекистон ССР халқ артистлари **Жамол Низомхўжаев, Клара Юсупова**, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар **Эргаш Йўлдошев, Асад Азимов, Авнер Бараев, Фозил Харротов**, солистлардан **Олия Шайхилисламова, Севилья Ҳайбуллаева, Раиса Хўжасаидова, Раъно Ҳидоятова, Анвар Рустамов, Хайрулла Хўжаевлар** қатнашади.

Билетлар сотилмоқда.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА

байрам репертуари

1 майда

Қишки бинода: кундуз соат 12 да — **Ишқинг билан**, соат 4 да — **Катта концерт**, кеч 8 яримда — **Ёшликда берган кўнгил**.

Ёзги бинода: кеч соат 8 яримда — **Тошболта ошиқ**.

2 майда

Қишки бинода: кундуз соат 12 да — **Икки билагузук**, кеч 8 яримда — **Гули сиёҳ**.

Ёзги бинода: кеч соат 8 яримда — **Катта концерт**.

3 майда

Ёзги бинода: кеч соат 8 яримда — **Ўғил уйлантириш**.

Билетлар сотилмоқда. Коллектив бўлиб кўриш учун заявкалар қабул қилинади.

1965 йил 13 май кундуз соат 3 да, В. И. Ленин номли Тошкент Давлат университети тарих факультетининг илмий совети мажлисида (Карл Маркс кўчаси, 32-уй, 36-аудитория) қуйидагилар

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИЛАР

Ш. Шарапов — тарих фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун: «Ўзбекистонда қишлоқ хўжалик ишчилари касаба союзининг фаолияти (1924—1930 йиллар)» деган темада.

А. И. Абдусамедов — фалсафа фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун «Совет мактаби ва ёш авлодни атеистик дунё қараш руҳида тарбиялаш (Ўзбекистон ССР материали асосида)» деган темада.

Диссертациялар билан университет кутубхонасида танишиш мумкин (Куйбишев кўчаси, 10-уй).

Редактор
М. ҚОРИЕВ.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.
ИНДЕКС 64543 № В. 99. Р. 01878.